50 ЗЕЛС години заедно со општините

ГЛАСИЛО
GAZETË

50 BNJVL vite bashkë me komunat

Март 2023
Mars 2023

ЗЕЛС

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BNJVL

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

ПОШТАРИНА ПЛАТЕНА
ВО ПОШТА 1020 СКОПЈЕ

Почитувани,

Во текот на март, Комитетот на советите при ЗЕЛС ја одржа третата седница на која се дискутираше за одредени предизвици со кои се соочуваат општинските совети. Присутните констатираа дека при повторното отворање на прашањето за реформи во системот на локалната самоуправа, посебно место треба да се посвети и на структурата, улогата и функционирањето на Советот на општината, односно дека се потребни соодветни законски измени со кои тие би ја добиле улогата на највисок орган на локалната власт, не само декларативно, туку и суштински.

За советниците и инспекторите за образование од општините, ЗЕЛС, во соработка со УНИЦЕФ и ЗМАИ (Здружение за истражување и анализи) организираше работилница на која се дискутираше за новата предлог-формула за распределба на блок дотациите за основно образование, утврдена од Министерството за образование и наука. Присутните ја поздравија оваа активност на МОН и изнесоа одредени забелешки за нејзино подобрување.

ЗЕЛС, во соработка со Министерството за транспорт и врски, им излезе во пресрет на барањата на поголем број општини и обезбеди реализирање на нов циклус обуки и полагање на испит за претставници од општинската администрација за стекнување со лиценца за водење постапка за отуѓување и давање под закуп на градежно земјиште, сопственост на Република Северна Македонија. Во таа насока, во март, беа објавени два огласа на кои се пријавија вкупно 62 кандидати, а беше реализирана и почетничка обука за претставниците од општинската администрација.

На 21 март 2023 година, ЗЕЛС беше домаќин на работилницата „Вклучување и улога на јавните власти, граѓанско општество и волонтери за време на криза и меѓународна солидарност – научени лекции од пандемијата со КОВИД-19“, што ја организираше во соработка со Општина Раховец од Косово. Присутните имаа можност да слушнат за конкретните искуства на општини и институции од нашата земја и од Косово, како и за резултатите од спроведените истражувања во повеќе области, поврзани со пандемијата со КОВИД-19. Работилницата беше реализирана во рамките на проектот SOLICO, воспоставен за справувањето и управувањето со пандемијата со КОВИД-19, во кој се вклучени 11 партнери, меѓу кои е и ЗЕЛС.

Црвениот крст на Република Северна Македонија ѝ додели Благодарница на ЗЕЛС и општините за исклучителениот придонес во кампањата за обезбедување хуманитарна поддршка за настраданото население од катастрофалниот земјотрес во Република Турција и Сириската Арапска Република, кога за многу краток рок успеаја да се организираат и да обезбедат донација од околу 22 милиони денари.

За овие и за другите активности што ЗЕЛС ги реализираше во март ќе прочитате во овој број на **Гласило** на ЗЕЛС.

Со почит,

Душица Перишиќ,
извршен директор на ЗЕЛС

Të nderuar,

Gjatë muajit mars, Komiteti i këshillave në kuadër të BNJVL-së mbajti seancën e tretë në të cilën u diskutua mbi sfida të caktuara me të cilat ballafaqohen këshillat komunale. Të pranishmit konstatuan se gjatë hapjes së serishme të çështjes mbi reformat në sistemin e vetëqeverisjes lokale, vend të veçantë duhet t'i përkushtohet edhe strukturës, rolit dhe funksionimit të Këshillit të komunës, respektivisht se janë të nevojshme ndryshime ligjore të cilat do të merrnin rolin e organit më të lartë të pushtetit lokal, jo vetëm në mënyrë deklarative por dhe në mënyrë thelbësore.

Lidhur me këshilltarët dhe inspektorët për arsim nga komunat, BNJVL në bashkëpunim me UNICEF dhe SHHA (Shoqata për hulumtim dhe analiza) organizoi punëtori në të cilën u diskutua mbi propozim-formulën e re për shpërndarjen e bllok dotacioneve për arsim fillor, të përcaktuar nga Ministria për arsim dhe shkencë. Të pranishmit përshëndetën këtë aktivitet të MASH dhe paraqitën vërejtje të caktuara mbi përmirësimin e tij.

BNJVL në bashkëpunim me Ministrinë për transport dhe lidhje, u doli në vigjilje kërkesave të një numri të madh komunash dhe siguroi realizimin e ciklit të ri të trajnimeve dhe privimit për përfaqësuesit e administratës komunale për marrjen e licencës për udhëheqjen e procedurës për tjetërsim dhe dhënie me qira të tokës ndërtimore, pronësi e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Në këtë drejtim, në mars u shpallën dy konkurse në të cilat u paraqitën gjithsej 62 kandidatë, ndërsa u realizua edhe trajnimi fillestar për përfaqësuesit e administratës komunale.

Më 21 mars 2023, BNJVL ishte nikoqir në punëtorinë „Përfshirja dhe roli i pushteteve lokale, shoqatave civile dhe vullnetarëve gjatë kohës së krizës dhe solidaritetit ndërkombëtar – mësime të mësuara nga pandemia me COVID -19“, që e organizoi në bashkëpunim me komunën e Rahovecit nga Kosova. Të pranishmit patën mundësi të dëgjojnë për përvojat konkreteve të komunave dhe institucioneve nga vendi jonë dhe nga Kosova, si dhe për rezultatet nga hulumtimet e zbatuara në më shumë lëmi, lidhur me pandeminë me COVID -19. Punëtoria u realizua në kuadër të projektit SOLICO, të themeluar për udhëheqje dhe menaxhim me pandeminë me COVID -19, në të cilën janë përfshirë 11 partnerë, midis të cilëve është edhe BNJVL.

Kryqi i Kuq i Republikës së Maqedonisë së Veriut i ndau Mirënjohje BNJVL-së dhe komunave për kontributin e rëndësishëm në fushatën për sigurimin e përkrahjes humanitare për popullatën e prekur nga fatkeqësia e shkaktuar nga tërmeti katastrofik në Republikën e Turqisë dhe Republikës Arabe Siriane, kur për afat shumë të shkurtër arrinte të organizojnë dhe të sigurojnë donacion prej rreth 22 milion denarë.

Për këto dhe aktivitete tjera që BNJVL i realizon në mars do të lexoni në këtë numër të **Gazetës** së BNJVL-së.

Me respekt,

Dushica Perishiq,
drejtor ekzekutiv i BNJVL-së

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
тел. +389 (0) 2 30 99 033, факс: +389 (0) 2 30 61 994
ул. Копенхагенска бр. 5, п.фах 32,
1000 Скопје, Република Северна Македонија
Извршен директор на ЗЕЛС:
Душица Перишиќ
Заменик извршен директор на ЗЕЛС:
Ардита Дема-Мехмети
Подготвила:
Весна Арсовска-Динковска
Превод: Арта Абази
Лекторирал: Валентина Великова
Дизајн и подготовка и печатење: Европа 92

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT
tel. +389 (0) 2 30 99 033, faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. „ Kopenhagenska” nr. 5, F.P. 32,
1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
Drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:
Dushica Perishiq
Zëvendes drejtor ekzekutiv i BNJVL-së:
Ardita Dema - Mehmeti
Përgatiti:
Vesna Arsovska - Dinkovska
Përkthim: Arta Abazi
Lektoron: Valentina Velikova
Dizajnim dhe përgatitje shtyp: Evropa 92

ДЕЛЕГАЦИЈА ОД ЗЕЛС УЧЕСТВУВАШЕ НА КОНФЕРЕНЦИЈАТА „ЈАКНЕЊЕ НА УЛОГАТА НА ЛОКАЛНИТЕ ВЛАСТИ ВО ЕНЕРГЕТСКОТО И КЛИМАТСКОТО ПЛАНИРАЊЕ“

Потпретседателите на ЗЕЛС, Висар Ганиу и Перо Костадинов, како и градоначалниците: на Куманово, Максим Димитриевски; на Кочани, Љупчо Папазов, и на Берово, Звонко Пекевски, на 14 и на 15 март 2023 година, во Истанбул, Република Турција, учествуваа на конференцијата за меѓурегионална размена на идеи и искуства за управување на повеќе нивоа со енергетиката и климатското планирање. Настанот беше организиран во рамките на 18. Генерално собрание на НАЛАС, со финансиска поддршка од ГИЗ .

Конференцијата „Јакнење на улогата на локалните власти во енергетското и климатското планирање“ беше организирана првиот ден, а домаќин беше Отворениот регионален фонд на ГИЗ за Југоисточна Европа – енергија, транспорт и заштита на климата. Присутните се запознаа со проектот ЕУ4 за енергетска транзиција: Пакт на градоначалници во Западен Балкан и Турција, што опфаќа промоција и поставување на платформата за координација и соработка помеѓу локалната и централната власт и невладиниот сектор, за обезбедување на подобри резултати во планирањето и реализацијата на активностите за енергијата и климата.

Вториот ден се одржа Генералното собрание на Мрежата на асоцијации на локални власти во Југоисточна Европа (НАЛАС) кое беше посветено на дискусијата за принципите на солидарната поддршка, превенцијата и политиките поврзани со природни катастрофи и земјотреси. Беше апелирано до локалните власти да размислат и да разменат искуства како може да се мобилизира поголема солидарност во вакви случаи, особено по бројните кризи во последните неколку години и неодамнешната кулминација со разорниот земјотрес во областите на Турција и Сирија. Пред делегатите се обратија високи гости од Конгресот на локални и регионални власти на Советот на Европа, и тоа генералниот секретар Матје Мори, како и Бернд Воringер, претседател на Комората на локални самоуправи при Конгресот.

На ова собрание беше избран и нов претседател на НАЛАС, Мехмет Ерѓун Туран, градоначалник на Фатих, општина во составот на Истанбул. Во согласност со системот на ротационо претседателство, беа избрани и тројца потпретседатели: прв потпретседател, Душан Раичевиќ, градоначалник на Бар (Црна Гора); Марко Филиповиќ, градоначалник на Риека (Хрватска) и Емил Драгиќи, градоначалник на Вулкана Баи (Романија), како трет потпретседател. Делегатите го усвоија и новиот петгодишен Стратешки план на НАЛАС (2023-2027 година).

DELEGACION NGA BNJVL MORRI PJESË NË KONFERENCËN ,,PËRFORCIM I ROLIT TË PUSHTETEVE LOKALE NË PLANIFIKIMIN ENERGJETIK DHE KLIMATIK“

Nënkryetarët e BNJVL-së, Visar Ganiu dhe Pero Kostadinov, si dhe kryetarët e komunave të Kumanovës, Maksim Dimitrievski; i Koçanit, Ljupço Papazov, dhe i Berovës, Zvonko Pekevski, më 14 dhe 15 mars, 2023, në Stamboll, Republika e Turqisë, morrën pjesë në konferencën për shkëmbim ndër-rajonal të ideve dhe përvojave për menaxhim të shumë niveleve me planifikimin energjetik dhe klimatik. Ngjarja u organizua në kuadër të Kuvendit Gjeneral të 18-të me radhë të NALAS, me përkrahjen financiare të GIZ.

Konferenca ,,Përforcimi i rolit të pushteteve lokale në planifikimin e energjisë dhe klimës", e cila u organizua ditën e parë, ndërsa nikoqir ishte Fondi i Hapur Rajonal i GIZ për Evropën Juglindore - energjia, transporti dhe mbrojtja e klimës Projekti EU4 për tranzicionin energjetik u prezantua: Pakti i Kryetarëve të Komunave në Ballkanin Perëndimor dhe Turqi, i cili përfshin promovimin dhe ngritjen e platformës për koordinim dhe bashkëpunim ndërmjet pushtetit vendor dhe qendror dhe sektorit joqeveritar, për të siguruar rezultate më të mira në planifikimin dhe zbatimin e aktivitetet e energjisë dhe klimës.

Ditën e dytë u mbajt Kuvendi Gjeneral i asociacioneve të pushteteve lokale në Evropën Juglindore (NALAS) dedikuar diskutimit të parimeve të mbështetjes së solidaritetit, parandalimit dhe politikave që lidhen me fatkeqësitë natyrore dhe tërmetet. I'u bë thirrje pushteteve lokale që të reflektojnë dhe shkëmbejnë përvoja se si të mobilizohet më shumë solidariteti në raste të tilla, veçanërisht pas krizave të shumta të viteve të fundit dhe kulmit të fundit me tërmetin shkatërrues në zonat e Turqisë dhe Sirisë. Delegatëve iu drejtuan mysafirë të rangut të lartë nga Kongresi i Pushteteve Lokale dhe Rajonale të Këshillit të Evropës, konkretisht Sekretari i Përgjithshëm, Mathieu Morey, si dhe Bernd Woringer, kryetar i Odës së vetëqeverisjeve lokale, në kuadër të Kongresit në fjalë.

Në këtë kuvend u zgjidh edhe kryetari i ri i NALAS, Mehmet Ergyn Turan, Kryetar i komunës Fatih, që është pjesë e Stambollit. Konform sistemit të kryesisë në rotacion, u zgjodhën edhe tre nënkryetarë: Dushan Raiçeviq, kryetar i komunës së Tivarit (Mali i Zi); Marko Filipoviq, kryetar i komunës së Rijekës (Kroaci) dhe Emil Dragiqi, kryetar i komunës Vullkana Bai, (Rumani), si nënkryetar i tretë. Delegatët miratuan edhe Planin Strategjik pesëvjeçar të NALAS (për vitin 2023-2027).

РАЗМЕНА НА ИСКУСТВА ЗА МОДЕЛ-РЕШЕНИЈАТА ЗА ВКЛУЧУВАЊЕ НА МАЛЦИНСТВАТА И РАНЛИВИТЕ ГРУПИ ВО КРЕИРАЊЕТО СОЦИЈАЛНИ ПОЛИТИКИ НА ЛОКАЛНО НИВО

Претставници од општините Битола и Пробиштип и од ЗЕЛС, од 27 февруари до 3 март 2023 година, учествуваа на студиско патување во Шлезвиг-Холштајн, сојузна покраина во Германија. Овие две општини беа активни при реализацијата на проектните активностите на ЗЕЛС и на НАЛАС за градење на капацитети за управување со моделите за вклучување на малцинствата. Всушност, и целта на студиското патување беше споделување различни пристапи и искуства за можни модел-решенија за вклучување на малцинствата и ранливите групи во процесите на креирање и имплементација на политики на локално ниво. Крајната цел е подобрување на социјалните и економските можности и благосостојба на сите граѓани преку примена на принципот на ООН „Никој да не биде изоставен“.

Учесниците имаа можност да се запознаат со претставници на националните и локалните власти одговорни за еднакви можности, како и со начините на нивното дејствување во насока унапредување на еднаквите можности меѓу мажите и жените. Исто така, беа споделени искуствата на граѓанските организации кои ги претставуваат интересите на лицата со попреченост, при што беше посетено социјално претпријатие, кантина во која работат лица со попреченост, а ја управува граѓанско здружение. Кантината обезбедува повеќе од 100 оброци дневно, а корисници се, генерално, лица вработени во министерствата и државните институции. Учесниците имаа можност да се сретнат и со комесарот за прашања на националните малцинства во сојузната покраина Шлезвиг-Холштајн, како и со претставници на Одборот на Здружението на германските Синти и Роми, кои ги претставија своите активности за обезбедување социјално домување за овие граѓани. Учесниците разговараа и со претставници на Сојузната унија на европските националности (FUEN). ФУЕН е најголемата чадор-организација на европските автохтони национални малцинства, националности и јазични групи која обединува повеќе од 100 организации, членки од 36 европски земји, а секоја година се приклучуваат нови членки. Организацијата работи за зачувување и унапредување на идентитетот, јазикот, културата, правата и традициите на европските малцинства и

SHKËMBIM I PËRVOJAVE PËR MODEL- ZGJIDHJET PËR PËRFSHIRJEN E PAKICAVE DHE GRUPEVE TË NDJESHME NË KRIJIMIN E POLITIKAVE SOCIALE NË NIVEL LOKAL

Përfaqësuesit e komunave Manastir dhe Probishtip dhe nga BNJVL, prej 27 shkurtit deri më 3 mars 2023, morrën pjesë në udhëtimin studimor në Shlezvig-Hollshtajn, krahinë federale autonome në Gjermani. Këto dy komuna ishin aktive gjatë realizimit të aktiviteteve të projektit të BNJVL-së dhe NALAS për ndërtimin e kapaciteteve për menaxhim me modelet për përfshirjen e pakicave. Në të vërtetë edhe qëllimi i udhëtimit studimor ishte ndarja qasjeve të ndryshme dhe përvojave për modelin e zgjidhjeve të mundshme lidhur me përfshirjen e pakicave dhe grupeve të ndjeshme në procesin e krijimit dhe implementimit të politikave në nivel lokal. Qëllimi përfundimtar është përmirësimi i mundësive speciale dhe ekonomike dhe mirëqenia e të gjithë qytetarëve përmes parimit të KB ,,Askush të mos ngelet i anashkaluar “.

Të pranishmit patën mundësinë të njihen me përfaqësues të pushteteve lokale dhe nacionale përgjegjëse për mundësi të barabarta, si dhe me mënyrat e tyre të veprimit në drejtim të promovimit të mundësive të barabarta midis femrave dhe meshkujve. U ndanë edhe përvojat e organizatave të shoqërisë civile që përfaqësojnë interesat e personave me aftësi të kufizuara, gjatë të cilave u vizitua një ndërmarrje sociale, një kantinë ku punojnë personat me aftësi të kufizuar dhe e cila menaxhohet nga një shoqatë civile. Kantina ofron më shumë se 100 shujta ushqimore në ditë dhe përdorues janë përgjithësisht persona të punësuar në ministri dhe institucione shtetërore. Të pranishmit patën mundësinë të takohen edhe me Komisionerin për Çështjet e Pakicave Kombëtare në Shtetin Federal të Schleswig-Holstein, si dhe me përfaqësues të Bordit të Shoqatës së Sinteve dhe Romëve Gjermanë, të cilët prezantuan aktivitetet e tyre për sigurimin e banesave sociale për këto qytetarë. Pjesëmarrësit folën edhe me përfaqësuesit e Bashkimit Federal të Kombeve Evropiane (FUEN). FUEN është organizata më e madhe ombrellë e pakicave autoktone nacionale evropiane, kombësive dhe grupeve gjuhësore që bashkon më shumë se 100 organizata, anëtarë nga 36 vende evropiane, ndërsa çdo vit bashkohen anëtarë të ri. Organizata punon për të ruajtur dhe promovuar identitetin, gjuhën, kulturën, të drejtat dhe traditat e pakicave evropiane dhe përfaqëson interesat dhe të

ги застапува нивните интереси и права во меѓународните организации, Европската Унија, Советот на Европа, Обединетите нации и ОБСЕ.

Студиското патување беше организирано во рамките на проектот „Проширување на моделите за вклучување на малцинствата и зајакнување на испораката на услуги во општинските структури во Западен Балкан", кој го спроведува НАЛАС, во партнерство со ЗЕЛС и асоцијации на општини од Србија, Босна и Херцеговина, Албанија и Косово, а кој е финансиран од германското сојузно Министерство за економска соработка и развој (BMZ) и сојузната покраина Шлезвиг-Холштајн, во рамките на програмата „Германската влада и сојузната државна пилот програма - BLP" преку Германското друштво за меѓународна соработка - ГИЗ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit -GIZ).

ИСКУСТВАТА ОД ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЕВРОПСКАТА ПОВЕЛБА ЗА РОДОВА ЕДНАКВОСТ, НА ОПШТИНИТЕ ОД НАШАТА ЗЕМЈА И ЗЕЛС, ПРЕЗЕНТИРАНИ ПРЕД АЛБАНСКИТЕ ОПШТИНИ

Претставници од повеќе општини од Албанија имаа можност да се запознаат и да учат од добрите примери во унапредувањето на родовата еднаквост на локално ниво и од искуствата за родово одговорно управување, што во изминатиот период ги спроведуваа општините во нашата земја со поддршка на ЗЕЛС. Поконкретно, на регионалната работилница во Охрид, што се одржа на 16 и 17 март 2023 година, во организација на Канцеларијата на UN Women од Албанија, беа пренесени искуствата на општините Кочани и Струмица и активностите на ЗЕЛС, особено за имплементирањето на начелата утврдени во Европската повелба за рамноправност на мажите и жените во локалната самоуправа.

ЗЕЛС е национален промотор на Европската повелба за родова еднаквост во општините во нашата земја уште од 2007 година. Овој документ е извор на мерки за постигнување на специфичната цел: Промоција на родовата перспектива во политиките и буџетот од Стратегијата за родова еднаквост на ЗЕЛС (2018 - 2030). Начелата на овој документ ЗЕЛС ги промовира во сите проекти каде што треба да се нагласи родовата димензија, но и при реализацијата на конкретни проекти: „Форуми во заедницата" и „БФЦ-СЕЕ, општини со поволно деловно опкружување". ЗЕЛС формира лоби-група за родова еднаквост, составена од избрани

drejtat e tyre në organizatat ndërkombëtare, Bashkimin Evropian, Këshillin e Evropës, Kombet e Bashkuara dhe OSBE.

Udhëtimi studimor u organizua në kuadër të projektit ,,Zgjërimi i modeleve për përfshirjen e pakicave dhe përforcimi i dërgesës së shërbimeve të strukturave komunale në Ballkanin Perëndimor" që e zbaton NALAS, në partneritet me BNJVL-në dhe asociacionet e komunave në Serbi, Bosnjë dhe Hercegovinë, Shqipëri, Kosovë, ndërsa i cili është financuar nga Ministria federale gjermane për bashkëpunim ekonomik dhe zhvillim (BMZ) dhe krahina federale autonome Shlezvig-Hollshtajn, në kuadër të programit ,,Qeveria Gjermane dhe pilot programishtetëror federal - BLP" përmes Shoqatës Gjermane për bashkëpunim ndërkombëtar - ГИЗ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit -GIZ).

PËRVOJAT NGA IMPLEMENTIMI I KARTËS EVROPIANE PËR BARAZI GJINORE TË KOMUNAVE NGA VENDI JONË DHE NGA BNJVL, TË PREZANTUARA PARA KOMUNAVE TË SHQIPËRISË

Përfaqësuesit e një numri të madh komunash nga Shqipëria patën mundësi të informohen dhe të mësojnë për praktikat e mira në avancimin e barazisë gjinore në nivel lokal dhe nga përvojat për menaxhim përgjegjës gjinor që në periudhën e kaluar i zbatuan komunat në vendin tonë dhe BNJVL. Më konkretisht, në punëtorinë rajonale në Ohër, që u u mbajt më 16 dhe 17 mars, 2023 në organizim të zyrës së UN Women nga Shqipëria u bartën përvojat e komunave Koçani dhe Strumica, si dhe aktivitetet që i ndërmerr BNJVL në përkrahjen e anëtareve të saj, veçanërisht në pjesën e implementimit të parimeve të përcaktuara në Kartën Evropiane për barazi të femrave dhe meshkujve në vetëqeverisjen lokale.

BNJVL është promotor nacional i Kartës Evropiane për Barazi gjinore në komunat në vendin tonë që nga viti 2007. Ky dokument është burim i masave për arritjen e qëllimit specifik 1. Promovimi i perspektivës gjinore në politika dhe buxhete nga Strategjia për barazi gjinore e BNJVL-së (2018-2030). Parimet e këtij dokumenti BNJVL i promovon në të gjitha projektet ku duhet theksuar dimensioni gjinor, por edhe gjatë realizimit të projekteve konkrete: ,,Forume në bashkësi" dhe ,,BFC-SEE Komunat me mjedis të favorshëm për biznes". BNJVL është duke formuar një grup lobues për barazi gjinore, i përbërë nga zyrtarë të zgjedhur të cilët janë

функционери кои се посветени на унапредувањето на родовата перспектива во нашето општество. Беше нагласено дека се планира организирање на работилница за општинските координатори на која ќе се разгледува ажурираната верзија со нови членови и обврски од Европската повелба за рамноправност на мажите и жените во локалните самоуправи, утврдена од Комората на локални и регионални власти во 2022 година. Продолжуваат активностите на ЗЕЛС како национален промотор на Повелбата, за доследна имплементација на нејзините начела во Акциските планови на општината. Забележано е дека општините кои се потписнички на овој документ во нашата земја (вкупно 21 општина), покажуваат и висок степен на свесност и голема посветеност на развивање на политики и програми во областа на родовата еднаквост, имплементирање на родово буџетирање и обезбедување на родово сензитивни податоци.

Општините Кочани и Струмица со бројни активности

Претставничката од Кочани, Љубинка Ајтовска, говореше за конкретни активности на општината во областа на социјалната заштита, спортот, урбанизмот, каде што се применуваат начелата на родовата еднаквост. Таа ја нагласи важноста за обезбедување на соодветно информирање и вклучување на целокупната општинска администрација за овие прашања, како и потребата од обезбедување на соодветни финансиски средства за да може граѓаните да ги почувствуваат и конкретните промени од родов аспект. За важноста на улогата на координаторите за родова еднаквост и на Комисијата за еднакви можности при општината, говореше Ѓорги Танушев, претседател на оваа комисија во Општина Струмица. Тој презентираше голем број активности на општината со родов аспект, а особено говореше за активностите за поддршка на женското претприемништво и за заштита на жртвите од семејно насилство во прифатниот центар (шелтер центар). Беше најавено дека во фаза на изработка е и нова стратегија за унапредување на родовата еднаквост во општината.

të përkushtuar për avancimin e perspektivës gjinore në shoqërinë tonë. U theksua se është planifikuar të organizohet një punëtori për koordinatorët komunalë që do të shqyrtojnë versionin e përditësuar me nene dhe obligime të reja nga Karta Evropiane për barazi ndërmjet femrave dhe meshkujve në pushtetet lokale, e themeluar nga Oda e pushteteve lokale dhe rajonale në vitin 2022. Vazhdojnë aktivitetet e BNJVL-së, si promotor nacional i Kartës në fjalë, për zbatimin konsekuent të parimeve të saj në Planet aksionale të komunës. Është vërejtur se komunat nënshkruese të këtij dokumenti në vendin tonë (gjithsej 21 komuna), tregojnë një shkallë të lartë ndërgjegjësimi dhe përkushtim të madh në zhvillimin e politikave dhe programeve në fushën e barazisë gjinore, zbatimin e buxhetimit gjinor dhe duke ofruar të dhëna të ndjeshme gjinore.

Komuna Koçani dhe Strumica me aktivitete të shumta

Përfaqësuesja nga Koçani, Ljubinka Ajtovska foli lidhur me aktivitetet konkrete të komunës në pjesën e mbrojtjes sociale, sportit, urbanizëm, ku zbatohen parimet e barazisë gjinore. Ajo theksoi rëndësinë për sigurimin e informimit adekuat dhe përfshirjen e administratës në përgjithësi sa u përket këtyre çështjeve, si dhe nevojën nga sigurimi i mjeteve adekuate financiare që të mund që qytetarët të ndjejnë edhe ndryshimet konkrete në aspektin gjinor. Lidhur me rëndësinë e rolit të koordinatorëve për barazi gjinore dhe të Komisionit për mundësi të barabarta në kuadër të komunës, foli Gjorgji Tanushev, kryetar i këtij Komisioni në kuadër të komunës së Strumicës. Ai prezantoi një numër të madh të aktiviteteve të komunës me aspekt gjinor, ndërsa veçanërisht theksoi aktivitetet për përkrahjen e sipërmarrësisë së femrave dhe për mbrojtjen e viktimave nga dhuna në familje në Qendrën për pranim (shellter qendër). U paralajmërua se në fazë përpilimi është edhe Strategjia e re për avancimin e barazisë gjinore të komunës.

РАБОТИЛНИЦА ЗА НОВАТА ПРЕДЛОГ-ФОРМУЛА ЗА РАСПРЕДЕЛБА НА БЛОК ДОТАЦИИТЕ ЗА ОСНОВНО ОБРАЗОВАНИЕ

Во просториите на ЗЕЛС тренинг центарот, на 17 и на 20 март 2023 година, советниците и инспекторите за образование од општините имаа можност да дискутираат за новата предлог-формула за распределба на блок дотациите за основно образование. Оваа работилница ЗЕЛС ја реализираше во соработка со Канцеларијата на УНИЦЕФ во нашата земја и со Здружението за истражување и анализи (ЗМАИ).

Анализа на состојбите во образованието

Присутните ја поздравија иницијативата на Министерството за образование и наука за воведување на нова формула за распределба на блок дотациите, посочувајќи дека досега, за спроведување на оваа надлежност, општините добиваа минимални средства, поради што трошат значителна дополнителна сума од својот буџет за оваа намена. Тоа е потврдено и со анализата спроведена од УНИЦЕФ и МОН, која покажува дека јавните расходи за основно образование во нашата земја изнесуваат 3,7 од БДП што е под просекот во европските земји, каде што изнесува 4,9 %. Ниско е нивото и на резултатите што ги покажуваат нашите ученици на ПИСА-тестирањата, а утврдено е дека едно дете кое одело 11 години во училиште покажува образовни резултати еднакви на 7,3 години учење, што е најлош резултат во Европа. Во таа насока, анализирано е и колку нашите училишта се соодветни да обезбедат квалитетно образование. Утврдено е дека 90 % од децата одат во централни училишта, а 10 % одат во подрачни училишта. Објектите на подрачните училишта се двојно повеќе во однос на централните. Исто така, во 43 % од подрачните училишта наставата се изведува во комбинирани паралелки. За последните две децении, односот наставник - ученик се намалил од 18 деца по наставник на сегашни 10 деца на наставник. Всушност, според сегашната формула, 89 % од средствата што ги добиваат општините во блок дотациите се трошат за плати, а мал е остатокот за другите потреби. Просечниот број на деца во една паралелка е меѓу 11 и 15 ученици, а само 23 % од општините го исполнуваат законскиот услов да имаат паралелки од најмалку 20 деца. Годишниот трошок за основно образование по ученик во нашата земја во 2019 година изнесувал 1.007 евра, што е за пет до седум пати помал од земјите од Европската Унија, па и од оние во регионот.

Анализата покажува дека општините стравуваат дека оптимизацијата на училишната мрежа може да доведе до „одумирање на селата“ и дека средствата што се добиваат со блок

PUNËTORI PËR PROPOZIM-FORMULËN PËR SHPËRNDARJEN E BLLOK-DOTACIONEVE PËR ARSIM FILLOR

Në hapësirat e Qendrës së trajnimeve të BNJVL-së, më 17 dhe më 20 mars 2023, këshilltarët dhe inspektorët për arsim nga komunat patën mundësi të diskutojnë mbi propozim-formulën për shpërndarjen e bllok-dotacioneve për arsim fillor. Këtë punëtori BNJVL e realizoi në bashkëpunim me Zyrën e UNICEF në vendin tonë dhe me Shoqatën për hulumtim dhe analiza (ZMAI).

Analiza e gjendjeve në arsim

Të pranishmit përshëndetën iniciativën e Ministrisë për arsim dhe shkencë për themelimin e formulës së re për shpërndarjen e bllok dotacioneve, duke përmendur se deri më tani, për zbatimin e kësaj kompetence, komunat kanë marrë mjete minimale, për ç'arsye shpenzojnë shumë tejet të madhe nga buxheti i tyre për këtë dedikim. Këtë e vërteton edhe analiza e kryer nga UNICEF dhe MASH, e cila tregon se shpenzimet publike për arsimin fillor në vendin tonë arrijnë në 3.7% të PPV, që është nën mesataren e vendeve evropiane, ku është 4.9%. Niveli i rezultateve të treguara nga nxënësit tanë në testimet PISA është gjithashtu i ulët dhe u konstatua se një fëmijë që ka shkuar në shkollë për 11 vjet ka rezultate arsimore të barabarta me 7.3 vite mësim, që është rezultati më i keq në Evropë. Në këtë drejtim është analizuar se sa të përshtatshme janë shkollat tona për të ofruar arsim cilësor. U konstatua se 90% e fëmijëve shkojnë në shkollat qendrore dhe 10% shkojnë në shkollat rajonale. Objektet e shkollave të rajonale janë dyfishi i atyre të shkollave qendrore. Gjithashtu, në 43% të shkollave rajonale mësimi zhvillohet në paralele të kombinuara. Gjatë dy dekadave të fundit, raporti mësues-nxënës ka rënë nga 18 fëmijë për mësues në 10 fëmijë për mësues. Në fakt, sipas formulës aktuale, 89% e mjeteve që marrin komunat në bllok dotacionet shpenzohen për paga dhe pjesa tjetër është e vogël për nevoja të tjera. Numri mesatar i fëmijëve në një klasë është nga 11 deri në 15 nxënës ndërsa vetëm 23% e komunave plotësojnë kërkesat ligjore për të pasur klasa me të paktën 20 fëmijë. Shpenzimi vjetor i arsimit fillor për nxënës në vendin tonë në vitin 2019 ishte 1007 euro, që është pesë deri në shtatë herë më i ulët se vendet e Bashkimit Evropian dhe madje edhe ato të rajonit.

Nga analiza rezulton se komunat kanë frikë se optimizimi i rrjetit të shkollave mund të çojë në ,,zhdukjen e fshatrave” dhe se mjetet e marra nga bllok-dotacionet janë të pamjaftueshme dhe duhet të

дотациите се недоволни и треба значително да се зголемат. Посочено е и на недостатокот на кадри за природни науки и за ИТ-поддршка, на зголемувањето на просечната старост на наставниот кадар и друго. Сите овие податоци, всушност ја потврдуваат потребата за промени во образованието.

Новата формула се темели на претходно утврден стандард по ученик и пресметката се врши врз основа на четири компоненти

Концептот на предлог-формулата за распределба на блок дотациите за основно образование, содржи четири компоненти: основна компонента; варијабилна компонента; приспособувачка компонента и развојна компонента. Од особена важност е што новиот модел се темели на претходно утврден стандард по ученик (76,670 денари, каде што не е влезена сумата за ужинка) за разлика од досегашниот, каде не се знаеше колкав е вистинскиот трошок по ученик. Пресметките за основниот трошок ќе се коригираат секоја следна година, односно ќе биде опфатено зголемување по основ на минатиот труд на наставниците, зголемувањето на платите и кариерното унапредување, планираната стапка на инфлација, пазарните цени на производи и друго

Предлози од општините

Присутните нагласија дека утврдената сума по ученик е многу ниска и за сегашните потреби, а не пак за идните, и дека не ги опфаќа сите потребни компоненти за соодветно финансирање на основното образование. Беше изнесен предлог, платите на наставниците да се одделат како посебна ставка во формулата. Дури беше потенцирано во блок дотацијата што ќе се префрла на општините воопшто да не се ставаат платите. Со нивното вклучување во формулата само се добива впечаток дека општините добиваат многу пари за образование, а всушност имаме општини каде 97 % од дотацијата ја трошат за платите. Особена реакција имаше за ставката за предвидениот здрав оброк/ужинка. Присутните посочија дека е разбирливо воведувањето на оваа компонента, бидејќи со новиот образовен концепт се зголемува престојот на децата во училиште за два часа, но тоа би било ново огромно финансиско оптоварување на општините, како што е случајот сега со транспортот на децата. Исто така, беше нагласено дека предлог-формулата речиси и да не нуди финансиски средства за подобрување на образовниот процес, бидејќи никаде не се потенцирани потребите за дидактички/наставни материјали кои треба да ги следат новите наставни процеси, но и дигитализацијата и кабинетската настава. Единствен сличен трошок што го нуди предлог-формулата е трошокот за наставен материјал

rriten ndjeshëm. Vihet re edhe mungesa e kuadrove për mbështetjen e shkencave natyrore dhe IT, rritja e moshës mesatare të stafit mësimdhënës e të tjera. Të gjitha këto të dhëna vërtetojnë në fakt nevojën për ndryshime në arsim.

Formula e re themelohet në standardin paraprakisht të përcaktuar për një nxënës dhe kalkulimi kryhet në bazë të katër komponentëve

Koncepti i propozim-formulës për shpërndarjen e bllok dotacioneve për arsim fillor, përmban edhe katër komponentë: Komponenti kryesor; Komponenti variabil, Komponenti përshtatës dhe Komponenti zhvillimor. Tejet i rëndësishëm është edhe modeli i ri që themelohet në standardin e përcaktuar për një nxënës (76,670 denarë, ku nuk ka hyrë shuma për shujtën ditore) për dallim të atij të deritanishëm, ku nuk dihej sa është shpenzimi i vërtetë për nxënës. Kalkulimet për shpenzime fillestare do të korrigjohen çdo vit të ardhshëm, respektivisht do të përfshihet rritja në bazë të punës së investuar të mësimdhënësve, rritja e rrogave dhe avancimi në karrierë, shkalla e planifikuar e inflacionit, çmimet e tregut të prodhimeve etj.

Propozime nga komunat

Të pranishmit theksuan se shuma e përcaktuar për nxënës është shumë e ulët për nevojat aktuale, e jo për nevojat e ardhshme dhe se nuk i përfshin të gjithë komponentët e nevojshëm për financimin adekuat të arsimit fillor. Është bërë propozimi për ndarjen e pagave të mësuesve si një zë krejtësisht i veçantë në formulë. Madje, në bllok subvencionimin që do t'u bartet komunave është theksuar se pagat nuk duhet të përfshihen fare. Përfshirja e tyre në formulë të jep vetëm përshtypjen se komunat marrin shumë para për arsimin, kur në fakt kemi komuna ku 97% e subvencionit shpenzohet për paga. Pati një reagim të veçantë për artikullin në lidhje me shujtën eshëndetshëm të planifikuar. Të pranishmit theksuan se futja e këtij komponenti është e kuptueshme, sepse me konceptin e ri arsimor, qëndrimi i fëmijëve në shkollë rritet për dy orë, por do të ishte një barrë e re e madhe financiare për komunat, siç është tani me transportin e fëmijëve. Gjithashtu u theksua se formula e propozuar thuajse nuk ofron mjete financiare për përmirësimin e procesit arsimor, sepse nuk evidentohen askund nevojat për materiale didaktike/mësimore që duhet të ndjekin proceset e reja mësimore, si dhe dixhitalizimin dhe mësimdhënien në klasë. I vetmi shpenzim i ngjashëm që ofron formula e propozuar është shpenzimi i materialit mësimor prej 447,00 denarë për nxënës

од 447,00 денари по ученик на годишно ниво, што подразбира, хартија, пенкала, креда за наставникот и ништо повеќе. Никаде не се евидентирани ставки за компјутери за децата и за наставниците и за техничкиот персонал кој е потребен за нивно одржување, трошоците за осигурување на компјутерите и на објектите, потоа за електронски табли, за нагледни средства, дополнителни образовни книги и слично. Не се наведени ниту трошоци за систематски прегледи на наставниот кадар, ниту трошоци за службите за обезбедување во училиштата. Реакции имаше и во однос на посочените трошоци за еднодневен излет, каде што се утврдени 632,00 денари по ученик. Присутните нагласија дека треба да се има предвид дека се предвидени два еднодневни излети во годината, а не еден. Присутните негодуваа и во однос на предвидениот трошок за греење од 2.529,00 денари по ученик на годишно ниво. Тие нагласија дека се сомневаат дека преку оваа сума може да се платат огромните сметки за греење и дека треба да се направи пореална пресметка, особено да се имаат предвид и училиштата со помалку деца. Присутните нагласија дека несоодветно е утврден и понудениот трошок за стручно усовршување на наставниците (488,00 денари по ученик на годишно ниво) и доколку се говори за јакнење на капацитетите на наставниот кадар, оваа ставка не би ги задоволила ниту основните потреби.

И трошокот за времените вработувања на наставниците да влезе во блок дотацијата

Од претставниците на УНИЦЕФ и ЗИАМ беше нагласено дека при креирањето на формулата за пресметка на основниот трошок по ученик, земени се предвид различни карактеристики и фактори на училиштата во поглед на две структури. Не се двојат повеќе училиштата на урбани и рурални, туку според степенот на развиеност, каде што се предвидени 4 степени на развиеност, а поделбата е направена според бројот на ученици во училиштето, а не според бројот на паралелки. Тука е предвидена и распределбата според ставката на училишта со 40 % ученици и под 40 % ученици кои одат во подрачни училишта. На овој начин се утврдени 8 видови училишта, плус нов тип на „заштитно училиште“.

Присутните претставници од општините нагласија дека утврдениот втор степен на развиеност на училиште (361 - 900 ученици) треба да се раздвои, односно да има степен на развиеност 361 - 600 ученици и 600 -900 ученици). Нагласено беше дека со зголемениот престој на ученици во училиштата, треба да се има предвид и на зголемување на бројот на хигиеничарите, но исто така и на техничкиот помошен кадар, бидејќи училиштата претежно се во стари

në vit, që do të thotë letër, stilolapsa, shkumës për mësuesin dhe asgjë më shumë. Nuk regjistrohen askund pika për kompjuterë për fëmijët dhe mësuesit dhe për personelin teknik të nevojshëm për mirëmbajtjen e tyre, shpenzimet për sigurimin e kompjuterëve dhe objekteve, pastaj për tabelat elektronike, mjetet vizuale, librat edukativë shtesë etj. As shpenzimet për rishikimet sistematike të personelit mësimdhënës dhe as shpenzimet për shërbimet e sigurisë në shkolla nuk janë të specifikuara. Reagime ka pasur edhe në pjesën e shpenzimeve të treguara për udhëtim njëditor, ku janë përcaktuar 632,00 denarë për nxënës. Të pranishmit theksuan se duhet pasur parasysh se janë planifikuar dy dalje njëditore në vit, jo një. Të pranishmit u ankuan edhe për shpenzimin e planifikuar të ngrohjes prej 2.529,00 denarë për student në vit. Ata theksuan se dyshojnë se përmes kësaj shume mund të paguhen faturat e mëdha të ngrohjes dhe se duhet bërë një përllogaritje më reale, sidomos duke pasur parasysh shkollat me më pak fëmijë. Të pranishmit theksuan se shpenzimet e propozuar për ngritjen profesionale të mësimdhënësve (488,00 denarë për nxënës në vit) është përcaktuar në mënyrë jo të duhur dhe nëse do të flitej për përforcimin e kapaciteteve të kuadrit mësimor, ky artikull nuk do t'i plotësonte as nevojat elementare.

Edhe shpenzimet për punësimet e përkohshme të mësimdhënësve të hyjë në bllok dotacionet

Përfaqësuesit e UNICEF dhe ZIAM theksuan se gjatë krijimit të formulës për llogaritjen e shpenzimit bazë për nxënës, janë marrë parasysh karakteristikat dhe faktorët e ndryshëm të shkollave në dy struktura. Shkollat nuk ndahen më në shkolla urbane dhe rurale, por sipas nivelit të zhvillimit, ku parashikohen 4 etapa të zhvillimit dhe ndarja bëhet sipas numrit të nxënësve në shkollë, jo sipas numrit të klasave. Këtu është shpërndarja sipas rangimit të shkollave me 40% nxënës dhe nën 40% nxënës që shkojnë në shkollat në rrethinë. Në këtë mënyrë janë përcaktuar 8 lloje shkollash plus një lloj i ri ,,shkollë mbrojtëse".

Përfaqësuesit e pranishëm të komunave theksuan se shkalla e dytë e përcaktuar e zhvillimit të shkollave (361-900 nxënës) duhet të ndahet, respektivisht të ketë shkallë zhvillimi prej 361-600 nxënës dhe prej 600 deri 900 nxënës). E theksuar është se me akomodimin e nxënësve në shkolla duhet të merret parasysh edhe rritja e personave përgjegjës për higjienë, por gjithashtu edhe të kuadrit teknik ndihmës, pasi që shkollat në përgjithësi janë në objekte të vjetra dhe se me vendosjen e sa më të shpeshtë të paneleve-

објекти и дека со сè почестото поставување на енергетски фотопанели, потребни се и соодветни кадри за нивно одржување. Присутните го акцентираа и предизвикот со времените вработувања, кои сега ги плаќаат од средства од општината, па и за овој трошок посочија дека треба да влезе во новата формула.

Функционалноста на новата формула е тесно поврзана со процесот на оптимизација на училишната мрежа

Во однос на втората компонента (варијабилната) од новата предлог-формула, присутните од локалната власт посебно реагираа околу трошоците за превоз на учениците. Сегашната пресметка (25.000 денари) е утврдена врз историски трошоци, кои не соодветствуваат на актуелните состојби на зголемување на цената на енергенсите. Некои од општините кои имаат линиски превоз посочија дека на овој начин не обезбедуваат поголема заштеда, за разлика од онаа сума што ја имале преку тендерските постапки, но сите беа едногласни дека најмногу средства се трошат за договорите за превоз во ридско-планинските средини и во руралните средини со нецелосна патна инфраструктура и без редовни превозни линии. Одредени општини нагласија дека користат сопствени возила за оваа намена, но беше покренато прашањето за законската можност за добивање лиценца за превоз што би го вршела општината. Од голема важност, според претставниците од локалната власт, е и предвидување на трошоци за превоз на ученици кои одат на регионални, национални и меѓународни натпревари. Претставниците од општините исто така, нагласија дека во новата формула треба да се посвети соодветно внимание на трошоците на учениците со посебни потреби, бидејќи во овој дел има сериозни суми кои во континуитет ќе се зголемуваат, особено кога ќе стигнат сите потврди од соодветната комисија. Во делот на трошоци за екскурзија за учениците во социјален ризик, беше посочено дека општините немаат пристап во ЕМИС-системот и дека тоа во најитен период треба да се регулира. Во оваа компонента влегува и ставката за надоместокот за учениците кои следат настава на јазик кој го зборуваат помалку бројните етнички заедници. Присутните нагласија дека МОН, освен преземените активности за инклузија на децата со посебни потреби, треба да посвети и големо внимание за надарените и талентираните ученици.

Претставниците од УНИЦЕФ и ЗМАИ нагласија дека износот на блок дотацијата што ќе ја добие општината нема да се разликува во апсолутен износ за повеќе или помалку од 10 % од претходната блок дотација, во период од следните години. Исто така, беше посочено дека во оваа развојна компонента се предвидени и средства во зависност од постигнувањата на училиштата. Воведувањето на развојната компонента се планира од 2024 година и ќе се пресметува врз основа на перформанси од две последователни години. Беше нагласено дека функционалноста на оваа формула е децидно поврзана со спроведување на процесот на оптимизација на училишната мрежа, која општините треба да ја спроведат во следните години. Присутните беа информирани дека веќе е започнат процесот на утврдување на модели за оптимизација, односно, земени се 10 општини со различни карактеристики, кои ќе добијат поддршка за да спроведат оптимизација на својата училишна мрежа. Нивните искуства ќе бидат пренесени по завршувањето на овој процес.

fotovoltaike energjetike është i nevojshëm kuadri adekuat për mirëmbajtjen e tyre. Të pranishmit e theksuan edhe sfidën me punësimet e përkohshme, të cilat i paguajnë tani nga mjetet e komunës, prandaj edhe mbi këtë shpenzim përmendën se duhet të hyjë në formulën e re.

Funksionaliteti i formulës së re lidhet ngushtë me procesin e optimizimit të rrjetit shkollor

Në pjesën e komponentit të dytë (variablës) të propozim-formulës së re, të pranishmit nga pushteti lokal kanë reaguar veçanërisht në pjesën e shpenzimeve të transportit të nxënësve. Llogaritja aktuale (25.000 denarë) është bazuar në shpenzimet historike, të cilat nuk korrespondojnë me kushtet aktuale të rritjes së çmimit të energjisë. Disa komuna që kanë transport linjash treguan se nuk bëjnë më shumë kursime, ndryshe nga shuma që kishin me procedurat e tenderit, por të gjitha ishin njëzëri se më së shumti mjete janë shpenzuar për kontrata përkthimi në zonat kodrinore-malore dhe zonat rurale me infrastrukturë rrugore jo të plotë dhe nuk ka linja të rregullta transporti. Disa komuna theksuan se për këtë qëllim përdorin veturat e tyre, por u shtrua pyetja për mundësinë ligjore për marrjen e licencës për përkthim që do ta kryente komuna. Me rëndësi të madhe, sipas përfaqësuesve të pushtetit lokal, është parashikimi i shpenzimeve për transport për studentët që shkojnë në garat rajonale, nacionale dhe ndërkombëtare. Përfaqësuesit e komunave gjithashtu theksuan se në formulën e re duhet të përkushtohet vëmendje adekuate e shpenzimeve të nxënësve me nevoja të veçanta, pasi në këtë pjesë ka shuma serioze të cilat në vazhdimësi do të rriten, veçanërisht kur do të arrijnë të gjitha vërtetimet nga ana e Komisionit adekuat. Në pjesën e shpenzimeve për ekskursione për nxënësit me rrezik social, u theksua se komunat nuk kanë qasje në sistemin EMIS dhe se kjo në afat sa më urgjent duhet rregulluar. Në këtë komponentë hyn edhe artikulli për kompensimin e nxënësve të cilët ndjekin mësim në gjuhën që e flasin bashkësitë etnike me numër më të vogël. Të pranishmit theksuan se MASH përveç aktiviteteve të ndërmarrja për inkluzion social të fëmijëve me nevoja të veçanta, duhet t'u përkushtohet vëmendje më e madhe për fëmijën e talentuar dhe me dhunti

Përfaqësuesit e UNICEF dhe SHHA theksuan se shuma e bllok dotacionit që do të fitohet nga komuna të ketë diferencë në shumën absolute për më shumë ose më pak se 10% nga bllok-dotacioni paraprak, në periudhën e pesë viteve të ardhshme. Gjithashtu u përmend se në këtë komponentë zhvillimore janë parashikuar edhe mjetet në varësi nga arritjet e shkollave. Themelimi i komponentës zhvillimore planifikohet nga viti 2024 dhe do të kalkulohet në bazë të performansave nga dy vitet e ardhshme. U theksua se funksionaliteti i kësaj formule është e ndërlidhur në mënyrë decide me zbatimin e procesit të optimizimit të rrjetit shkollor, që komuna duhet të zbatojë në vitet e ardhshme. Të pranishmit u informuan se tashmë ka filluar procesi i përcaktimit të modeleve për optimizim. Respektivisht janë marrë 10 komuna me karakteristika të ndryshme. Të cilat do të marrin përkrahje që të zbatohet optimizimi i këtij rrjeti shkollor. Përvojat e tyre do të barten pas përfundimit të këtij procesi.

РЕГИОНАЛНИОТ ПРИСТАП ВО ИНФОРМИРАЊЕ, ВМРЕЖУВАЊЕ И РАЗМЕНА НА ИСКУСТВА КАКО УСПЕШНА ПРИКАЗНА ЗА ВРЕМЕ НА КРИЗА

QASJA RAJONALE NË INFORMIM, RRJETËZIM DHE SHKËMBIM TË PËRVOJAVE SI NJË STORJE E SUKSESSHME GJATË KOHËS SË KRIZËS

„Вклучување и улога на јавните власти, граѓанско општество и волонтери за време на криза и меѓународна солидадарност – научени лекции од пандемијата со КОВИД-19", беше темата на регионалната работилница што се одржа во Скопје на 21 март 2023 година. На работилницата беа повикани претставници од општините кои работат на справување со кризи и на родовата еднаквост. Присутните имаа можност да слушнат за конкретните искуства од општини и институции во нашата земја и од Косово, како и за резултатите од спроведените истражувања во повеќе области, поврзани со пандемијата. Домаќин на оваа работилница беше ЗЕЛС, а настанот го организираше во соработка со Општина Раховец од Косово. Работилницата беше реализирана во рамките на проектот SOLICO, воспоставен за справувањето и управувањето со пандемијата со КОВИД-19, во кој се вклучени 11 партнери, меѓу кои е и ЗЕЛС, општини од регионот, асоцијации, регионални развојни агенции и друго, од земјите: Австрија, Хрватска, Унгарија, Црна Гора, Б и Х, Словенија, Србија, Косово и од нашата држава. Преку проектот SOLICO, искуствата и експертизите на локално ниво, поврзани со управувањето со пандемијата, со кризи, со волонтерската поддршка и солидарност, треба да се соберат, дискутираат и вреднуваат како добри примери за идни акции за управување со кризи и солидарност.

Пред присутните се обрати извршната директорка на ЗЕЛС Душица Перишиќ, која говореше за координативната и информативната улога што ја имаше ЗЕЛС за сите општини во Република Северна Македонија за периодот на пандемијата со КОВИД-19. Градоначалникот на Општина Раховец Смајљ Љатифи посочи дека според податоците од истражувањето во општината, најпогодени биле малите бизниси (67 % од нив престанале со инвестиции во време на пандемијата), со проценета штета од 37 милиони евра. За олеснување на овие последици, општината ја намалила таксата за фирмарина на бизнис-секторот за 70 %. За проектот SOLICO зборуваше Гернот Волтер, советник

„Përfshirja dhe roli i pushteteve lokale, shoqatat civile dhe vullnetarët gjatë kohës së krizës dhe solidariteti ndërkombëtar – mësimet e mësuara nga pandemia me COVID -19", ishte tema e punëtorisë rajonale që u mbajt më 21 mars 2023. Në punëtori u ftuan përfaqësuesit e komunave të cilët punojnë në menaxhimin me krizat dhe barazia gjinore. të pranishmit patën mundësi të dëgjojnë përvojat konkrete nga komunat dhe institucionet nga vendi jonë dhe nga Kosova, si dhe për rezultatet nga hulumtimet e realizuara në shumë lëmenj, lidhur me pandeminë. Nikoqir i kësaj punëtorie ishte BNJVL, ndërsa ngjarjen e organizoi komuna e Rahovecit nga Kosova. Punëtoria u realizua në kuadër të Projektit SOLICO të themeluar për menaxhim dhe avancim me pandeminë COVID-19, në të cilin janë përfshirë 11 partnerë, midis të cilëve edhe BNJVL, komunat nga rajoni, asociacionet, agjencitë rajonale zhvillimore etj., nga vendet: Austria, Kroacia, Hungaria, Mali i Zi, BH, Sllovenia, Serbia, Kosova dhe nga vendi jonë. Përmes projektit SOLICO, përvojat dhe ekspertizat në nivel lokal, lidhur me menaxhimin me pandeminë, me krizat, me përkrahjen vullnetare dhe solidaritetin, duhet të mblidhen, diskutohen dhe vlerësohen si shembuj të mirë për aksionet e ardhshme për menaxhim me krizat dhe solidaritet.

Para të pranishmëve u drejtua drejtori ekzekutiv i BNJVL-së Dushica Perishiq, e cila foli mbi rolin koordinues dhe informativ që e pati BNJVL për të gjitha komunat në Republikën e Maqedonisë së Veriut përgjatë periudhës së pandemisë me COVID -19. Kryetari i Komunës së Rahovecit, Smajl Latifi përmendi se sipas të dhënave nga hulumtimi ata kanë konstatuar se bizneset e vogla janë më të prekurat (67% e tyre kanë ndërprerë investimet gjatë pandemisë) dhe dëmi i bërë është vlerësuar në 37 milionë euro. Ajo që morën si masë në vitin 2021 për të lehtësuar pasojat është ulja në 70% e shumës së taksës së kompanisë për sektorin e biznesit. Lidhur me projektin SOLICO foli Gernot Volter, këshilltar për punë të jashtme dhe Evropë nga ministria shtetërore Shtejer, Austri, për fillimet nga dhjetori 2020 e deri më sot duke

за надворешни работи и Европа од државното министерство на Штаерска, Австрија, кој ја нагласи успешноста на вмрежувањето на 9-те држави и подобрувањето на заемната информираност. Тој истакна дека од досегашните 11 одржани работилници во рамките на проектот утврдено е дека локалната власт има особено значајна улога во услови на криза, а од посебна важност е и воспоставувањето на заедничкиот регионален пристап на информирање, за што е потребна и соодветна, претходна подготовка и обука за кој било вид на криза.

Презентирани добри примери од општините Куманово и Дебар

Како позитивни примери од нашата земја беа споделени искуствата на општините Куманово и Дебар. Беше нагласена важноста на формирањето кризен штаб во чиј состав треба да има претставници од сите релевантни институции и авторитетни личности од општината, меѓу кои ќе се воспостави високо ниво на заемна комуникација. За време на пандемијата, општините реализирале бројни активности: дезинфекција на локални патишта и јавни установи; поддршка на социјално ранливите категории; обезбедиле пакети со храна; континуирано го информирале населението за важноста на вакцинацијата, обезбедиле поддршка и при отворањето на пунктови за вакцинација; учествувале во контрола на движењето за време на часовите на карантин и друго. За поголема подготвеност на ло-

theksuar qasjen rajonale si të suksesshme të nëntë shteteve të përfshira në rrugën drejt BE-së me qëllim të informimit të mirë dhe rrjetëzimit, përkrahja dhe shkëmbimi i përvojave gjatë menaxhimit me krizat. Ai theksoi se nga 11 punëtoritë e mbajtura deri më tani si sot, përmes këtij projekti, u përcaktua qasja e përbashkët rajonale ndaj informacionit, duke theksuar rolin e rëndësishëm të pushteteve lokale dhe institucioneve tjera publike në momentet e menaxhimit të krizave dhe nevojën e përgatitjes dhe trajnimit paraprak të tyre për çdo lloj krize.

U prezantuan shembujt e mirë nga komuna e Kumanovës dhe nga komuna e Dibrës

Si shembuj pozitivë nga vendi u ndanë përvojat nga Komuna e Kumanovës dhe nga komuna e Dibrës. E përbashkëta e të gjithëve është formimi i shtabit të krizës i përbërë nga institucionet përkatëse dhe persona autoritativë nga komuna, midis të cilëve do të themelohet nivel i lartë komunikimi i ndërsjellë. Gjatë pandemisë, komunat kanë realizuar aktivitete të shumta: Dezinfektimi i rrugëve lokale dhe objekteve publike, mbështetje për kategoritë e rrezikuara sociale të personave në shpërndarjen e pajisjeve mbrojtëse dhe dezinfektantëve, pako ushqimore, deri në informimin e rregullt për nevojën për vaksinim dhe hapjen e pikave në komuna për lehtësimin e vaksinimit dhe kontrollin e lëvizjes gjatë karantinës, për të reduktuar përhapjen e virusi etj. Për gatishmëri më të madhe të pushtetit lokal

калната власт за идни кризни ситуации, беше нагласена и потребата од навремена подготовка на постојните кризни штабови за справување со сите видови кризи и обезбедување на резервен фонд на средства на национално ниво за време на кризи, кој би бил употребен за потребите на локално ниво.

Кризата со КОВИД-19 предизвикала директен застој на развојот на општините

За последиците од оваа криза, од медицински аспект зборуваа д-р Кризеиу од Општина Раховец и д-р Златко Арсениевски од Министерството за здравство во земјата, член на Комисијата за борба против заразни болести. Арсениевски ја нагласи важноста на собирањето на статистички податоци за време на вакви кризи, особено за најранливите категории и оние со претходни болести. За предизвиците во образованието во време на криза говореше проф. д-р Авни Морина, директор за образование од Општина Раховец. Користењето на дигиталната платформа и алатки за континуирано спроведување на наставата се покажало како најсоодветното решение во услови на КОВИД кризата, но било проследено со низа финансиски предизвици во набавка на компјутери за децата од социјален ризик и за наставниците, каде дошла до израз и недоволната подготвеност на наставниот кадар за ваквата настава. Беше апелирано оваа тема да биде дел од понатамошните активности на проектот SOLICO и да ѝ се даде регионален аспект. Во последната сесија говореа Иван Вчков од Канцеларијата на UN Women, Скопје и Елтон Стафа, експерт за децентрализација од НАЛАС кои изнесоа одредени заклучоци од спроведените истражувања и анализи за периодот на пандемијата со КОВИД-19. Во истражувањето на UN Women беше подвлечена значајната улога на општините во преземање на интервентни мерки, особено кај најранливите групи жени. Заклучоците од истражувањето на НАЛАС се дека сепак кризата направила застој во развојот, така што заклучно со 2022 година општините од Југоисточна Европа се на ниво на развиеност од 2019 година, во сите сегменти. Во таа насока е потребна засилена координација меѓу локалните и централните власти, зголемување на финансиите за општините, зајакнување на солидарноста во регионот и во самите земји, фокус кон дигитализацијата и враќање кон домашните продукти за економско зајакнување.

për situatat e ardhshme të krizës folësit nga komunat theksuan nevojën për shtabe të përhershme të krizës që do të trajnohen paraprakisht për t'u përballur me të gjitha llojet e krizave, por edhe sigurimin e një fondi rezervë të fondeve në nivel nacional gjatë krizave që do të ishin për nevojat e nivel lokal.

Kriza me COVID -19 ka shkaktuar ngecje të drejtpërdrejtë në zhvillimin e komunave

Lidhur me pasojat nga kjo krizë në aspektin shëndetësor, krahas dr. Kryeziut nga komuna e Rahovecit, foli edhe dr. Zllatko Arsenievski nga Ministria për shëndetësi në vend, anëtar i Komisionit për luftë kundër sëmundjeve ngjitëse që nënvizoi rëndësinë e mbledhjes të të dhënave statistikore gjatë krizave të këtilla me qëllim që më lehtë dhe në mënyrë më adekuate të menaxhojnë krizën, veçanërisht kategoritë më të ndjeshme dhe personat me sëmundje paraprake. Lidhur me mënyrën e organizimit të procesit arsimor dhe sfidat e paraqitura për nxënësit, mësimdhënësit dhe prindërit gjatë pandemisë foli edhe prof. dr. Avni Morina, drejtor për arsim nga komuna e Rahovecit. Ai u referohej platformave digjitale dhe veglave për organizim të mësimit, por edhe problemeve të cilat paraqiten nga mënyra e këtillë e mësimit në raport me mundësinë që nxënësit dhe prindërit në sigurimin e kompjuterëve dhe laptopave, deri në gatishmërinë e kuadrit arsimor për mësim të këtillë. Kjo si sfidë në nivel rajonal duhet të jetë pjesë e aktiviteteve të mëtejme të projektit SOLICO, konkludoi ai. Në sesionin e fundit të punëtorisë u drejtuan Ivan Vëçkov nga Zyra e UN Women, Shkup dhe Elton Stafa, ekspert për decentralizimin e NALAS të cilët parashtruan konkluzione nga hulumtimet e zbatuara dhe analizat lidhur me pandeminë KOVID -19. Në hulumtimin e UN Women u nënvizua roli i rëndësishëm i komunave në ndërmarrjen e masave në kuadër të kompetencave të tyre gjatë kohës së krizës me qëllim zbutjen e pasojave veçanërisht te grupet më të ndjeshme të femrave. Konkluzionet nga hulumtimi i NALAS janë se megjithatë kriza ka krijuar ngecje në zhvillimin, kështu që përfundimisht më vitin 2022 komunat nga Evropa Juglindore janë në nivel zhvillimi nga viti 2019, në të gjitha segmentet. Në këtë drejtim është i nevojshëm koordinimi i përforcuar midis pushtetit lokal dhe qendror, rritja e financave për komunat, përforcimi i solidaritetit në rajon dhe në vetë vendet, fokusi ekonomik drejt decentralizimit dhe kthyerja drejt prodhimeve vendore për përforcim ekonomik.

БЛАГОДАРНИЦА ЗА ЗЕЛС ОД ЦРВЕНИОТ КРСТ, ЗА ПОМОШТА ЗА ТУРЦИЈА И СИРИЈА

Претседателот на ЗЕЛС Орце Ѓорѓиевски ја прими Благодарницата што Црвениот крст на Република Северна Македонија ѝ ја додели на ЗЕЛС во знак на благодарност за исклучителен придонес во кампањата за обезбедување хуманитарна поддршка за настраданото население од катастрофалниот земјотрес во Република Турција и Сириската Арапска Република. Благодарницата беше врачена на 20 март 2022 година, на свеченоста организирана по повод одбележувањето 78 години од постоењето на оваа организација. Настанот беше посветен на хуманоста и солидарноста со настраданите во земјотресот што се случи на 6 февруари 2022 година, а во кој загинаа повеќе од 48 000 жители од двете земји. На настанот присуствуваше највисокиот државен врв, амбасадори, раководства на голем број институции, фирми-донатори и други гости. Црвениот крст им изрази посебна благодарност на ЗЕЛС и на општините кои за многу краток рок успеаја да се организираат и да обезбедат донација од околу 22 милиони денари, што претставува приближно една третина од вкупната парична донација. Сите општини речиси веднаш одговорија на повикот на претседателот на ЗЕЛС Орце Ѓорѓиевски за помош на настраданото население и во рамките на своите финансиски можности ги свикаа советите и донесоа одлука за донирање на средства.

„Во името на ЗЕЛС и сите општини, изразувам голема благодарност за добиената Благодарница која за мене претставува симбол за хуманоста и добрината која сè уште постои кај луѓето. Не може да се надомести со ништо она што остана под урнатините во Турција и Сирија, штетата никој не може да ја надомести, но покажавме дека сме тука едни за други. Ја подадовме раката и упативме порака дека сме подготвени да бидеме првата „тула“ во изградбата на новото време.“ Ѓорѓиевски потсети дека како претседател на ЗЕЛС во тој период, заедно со претставниците од Црвениот крст и од Владата на РСМ, веднаш се сретнал со амбасадорот на Република Турција во нашата земја, Н.Е. Хасан Мехмет Секизќок, со цел да се информираат за најнеопходните потреби за настраданите и за преземање итни активности во таа насока. „Затоа треба да продолжиме да се почитуваме и да си помагаме и заедно да посакаме катастрофите, каква што беше оваа, никогаш повеќе да не се повторат“, рече на крајот од своето обраќање Орце Ѓорѓиевски, претседател на ЗЕЛС, при што упати искрени честитки за роденденот на Црвениот крст.

MIRËNJOHJE PËR BNJVL-NË NGA KRYQI I KUQ, PËR NDIHMËN E OFRUAR NDAJ TURQISË DHE SIRISË

Kryetari i BNJVL-së, Orce Gjorgjievski pranoi mirënjohje nga Kryqi i Kuq i Republikës së Maqedonisë së Veriut në shenjë falënderimi për kontributin në fushatën për sigurimin e ndihmës humanitare dhe solidaritetit me popullatën dhe viktimat në vendet e prekura nga fatkeqësia nga tërmeti katastrofik në Republikën e Turqisë dhe Republikën Arabe të Sirisë. Mirënjohja i'u dorëzua më 20 mars 2023 në solemnitetin e organizuar me rastin e shënimit të 78 vjetorit të ekzistimit të kësaj organizate. Ngjarja i'u përkushtua humanitetit dhe solidaritetit me viktimat në vendet e prekura nga tërmeti i 6 shkurtit 2023, në të cilin humbën jetën më shumë se 48.000 banorë nga të dy vendet. Në manifestimin, në të cilin morën pjesë organet më të larta të shtetit, ambasadorë, udhëheqës të një numri të madh të institucioneve, kompanive donatore dhe mysafirë të tjerë, Kryqi i Kuq shprehu falënderim të veçantë për BNJVL-në dhe komunat, të cilët në një periudhë shumë të shkurtër kohore , arriti të organizojë dhe të sigurojë një donacion prej përafërsisht 22 milionë denarë të dhuruar, që paraqet përafërsisht një të tretën e totalit të donacionit monetar për këtë qëllim. Thirrjes së kryetarit të BNJVL-së, Orce Gjorgjievski për t'i ndihmuar popullatës së vuajtur, pothuajse menjëherë i'u përgjigjën të gjitha komunat dhe në kuadër të mundësive të tyre financiare mblodhën këshillat dhe morën vendime për donacionin e mjeteve.

„Në emër të BNJVL-së dhe të gjitha komunave, shpreh falënderim për Mirënjohjen që m'a dhatë, e cila për mua paraqet simbol për humanizmin dhe mirësinë e cila ende ekziston dhe se ne jemi akoma njerëz. Nuk ka asnjë mënyrë për të kompensuar atë që ka mbetur nën rrënoja në Turqi dhe Siri. Jetët, familjet, kujtimet, fëmijëria dhe rinia e thyer janë dëme që askush nuk mund ta kompensojë, por ne treguam se jemi këtu për njëri-tjetrin. Ne zgjatëm dorën dhe dërguam një mesazh se jemi gati të jemi tulla e parë në ndërtimin e epokës së re. Gjorgjievski përkujtoi se si kryetar i BNJVL-së në atë periudhë, së bashku me përfaqësuesit e Kryqit të Kuq dhe Qeverisë së RMV, menjëherë u takuan me ambasadorin e Republikës së Turqisë në vendin tonë, E.T. Hasan Mehmet Sekizqok, për t'u informuar për nevojat më të nevojshme për viktimat dhe për të ndërmarrë veprime urgjente në atë drejtim. „Prandaj duhet të vazhdojmë të respektojmë dhe të ndihmojmë të gjithë së bashku dhe njëkohësisht shpresojmë që katastrofat e këtilla siç ishte kjo, asnjëherë të mos përsëriten" theksoi në fund të fjalimit të tij Orce Gjorgjievski, kryetar i BNJVL-së, me ç'rast dërgoi urimet e përzemërta për ditëlindjen e Kryqit të Kuq.

НАЦИОНАЛЕН СОБИР НА ОПШТИНСКИ СОВЕТНИЦИ ПОСВЕТЕН НА РОДОВАТА ЕДНАКВОСТ И ЕЛИМИНИРАЊЕ НА НАСИЛСТВОТО ВРЗ ЖЕНИТЕ ВО ПОЛИТИКАТА

„Градењето на локалните политики кои се однесуваат на обезбедување на родова еднаквост и елиминирање на насилство врз жените во политиката е сериозна одговорност на општината и на општинските совети. Оставањето на овие значајни прашања некаде на дното на приоритетите, во повеќето општини, продуцира далекусежни негативни последици врз развојот на демократијата и обезбедувањето на најосновните права и слободи за секој граѓанин. Во таа насока, ЗЕЛС веќе подолг период, самостојно и во партнерство со домашни и меѓународни организации, интензивно работи на полето на имплементирање на принципи и заложби во креирањето политики за обезбедување на родова еднаквост на локално ниво“. Ова го истакна претседателот на ЗЕЛС, Орце Ѓорѓиевски, во своето обраќање на националниот собир на општински советници, што се одржа на 23 март 2023 година, во Скопје, во организација на Националниот демократски институт (НДИ) во рамките на проектот „Унапредување на родовата еднаквост преку политичко учество на жените (WoMen Lead)“.

Претседателот на ЗЕЛС говореше за значењето на комисиите за еднакви можности на мажите и жените, утврдени во рамките на Советот на општината, кои ја имаат водечката улога да се грижат за имплементирање и спроведувањето на законските одредби во оваа област и активно да учествуваат при создавањето и промоцијата на родовите заложби. Тој ги нагласи активностите на ЗЕЛС за јакнење на капацитетите на членовите на овие комисии и на координаторите од општинската администрација. Поддршката што ЗЕЛС им ја дава на своите членки е и во соодветното спроведување на законските обврски од оваа област, во креирањето локални родови политики, обезбедувањето буџетско планирање и родово сензитивни податоци. Од особена важност е промоцијата за имплементирање на начелата на Европската повелба за рамноправност на мажите и жените во локалните самоуправи, утврдена од Комората на локални и регионални власти. Претседателот на ЗЕЛС посочи дека за посветеноста на ЗЕЛС на ова прашање показател и е лоби-групата за родова еднаквост при ЗЕЛС, соста-

TUBIM NACIONAL I KËSHILLTARËVE KOMUNALË TË DEDIKUAR PËR BARAZINË GJINORE DHE ELIMINIMIN E DHUNËS SË USHTRUAR MBI FEMRAT NË POLITIKË

„Ndërtimi i politikave lokale lidhur me sigurimin e barazisë gjinore dhe eliminimin e dhunës ndaj femrave në politikë është një përgjegjësi serioze e komunës dhe këshillave komunale. Lënia e këtyre çështjeve të rëndësishme, diku në fund të prioriteteve në shumicën e komunave, prodhon pasoja të mëdha negative në zhvillimin e demokracisë dhe sigurimin e të drejtave dhe lirive më elementare për çdo qytetar. Në këtë drejtim, BNJVL ka punuar intensivisht për një kohë të gjatë, në mënyrë të pavarur dhe në partneritet me organizatat vendore dhe ndërkombëtare, në fushën e zbatimit të parimeve dhe përkushtimeve në krijimin e politikave për sigurimin e barazisë gjinore në nivel lokal. Këtë e theksoi kryetari i BNJVL-së, Orce Gjorgjievski, në fjalimin e tij në tubimin nacional të këshilltarëve komunalë, që u mbajt më 23 mars, 2023, në Shkup në organizim të Institutit nacional demokratik (NDI) në kuadër të projektit „Avancim i barazisë gjinore përmes pjesëmarrjes politike të femrave (WoMen Lead).

Kryetari i BNJVL-së foli për rëndësinë e komisioneve për mundësi të barabarta mes femrave dhe meshkujve, të themeluara në kuadër të këshillit komunal, të cilët kanë rolin udhëheqës të kujdesit për zbatimin dhe e dispozitave ligjore në këtë fushë dhe pjesëmarrjen aktive në krijimin dhe promovimin e angazhimeve gjinore. U theksuan aktivitetet e BNJVL-së në këtë fushë, veçanërisht në pjesën e përforcimit të kapaciteteve të këshilltarëve, anëtarëve të këtyre komisioneve, por edhe të koordinatorëve, të cilët janë pjesë e administratës komunale. Përkrahja e BNJVL-së për anëtarët e saj në sferën e zbatimit adekuat të obligimeve ligjore në këtë fushë, si në sferën e krijimit të politikave lokale gjinore ashtu edhe në sigurimin e planifikimit buxhetor dhe sigurimin e të dhënave të ndjeshme gjinore, veçanërisht në promovimin e zbatimit të parimeve të Kartës Evropiane për barazinë mes femrave dhe meshkujve në vetëqeverisjet lokale, të përcaktuara nga Oda e pushteteve lokale dhe rajonale. Kryetari i BNJVL-së theksoi se përkushtimin e BNJVL-së për këtë çështje e tregon edhe grupi lobues për barazi gjinore në kuadër

вена од градоначалнички и градоначалници, претседателки и претседатели на општинските совети.

На собирот се обратија и Роберт Скот Хејзелет, виш директор на НДИ во нашата земја, кој изрази големо задоволство од соработката со ЗЕЛС, при што го нагласи придонесот на ЗЕЛС на обуката што беше одржана минатата година за советниците од 20 општини, членови на комисиите за родова еднаквост. Пред присутните говореше и Микаел Атерхог, раководител за развојна соработка во Амбасадата на Шведска во нашата земја, а беа споделени и најдобрите примери за родова еднаквост и елиминирање на насилството врз жените во политиката, како и резултатите од истражувањето на тема „Родовата еднаквост на локално ниво“.

të BNJVL-së, i përbërë nga përfaqësues të kryetarëve të komunave, kryetareve të komunave dhe kryetarëve të këshillave komunale.

Në këtë tubim u drejtuan edhe Robert Skot Hejzelet, drejtor i lartë i NDI në vendin tonë i cili shprehu kënaqësi nga bashkëpunimi me BNJVL-në, me ç'rast theksoi kontributin e BNJVL-së në trajnimin që u mbajt vitin e kaluar për këshilltarët, anëtarë të komisioneve për barazi gjinore, nga 20 komuna. Për të pranishmit foli edhe Mikael Atterhog, shef i bashkëpunimit për zhvillim në Ambasadën e Suedisë në vendin tonë, ku u ndanë praktikat më të mira për barazinë gjinore dhe eliminimin e dhunës ndaj grave në politikë, si dhe rezultatet e hulumtimit mbi temën ,,Barazia gjinore në nivel lokal “.

ПОТРЕБНА АДМИНИСТРАТИВНА И СТРУЧНА ПОДДРШКА НА РАБОТАТА НА СОВЕТОТ, ЗАКЛУЧОК ОД ТРЕТАТА СЕДНИЦА НА КОМИТЕТОТ НА СОВЕТИТЕ ПРИ ЗЕЛС

ËSHTË E NEVOJSHME EDHE PËRKRAHJA ADMINISTRATIVE NË PUNËN E KËSHILLIT, KONKLUZION NGA SEANCA E TRETË E KOMITETIT TË KËSHILLAVE NË KUADËR TË BNJVL-SË

Комитетот на советите при ЗЕЛС, на 28 март 2023 година, во просториите на ЗЕЛС, ја одржа третата седница на која се дискутираше за одредени предизвици при функционирањето на општинските совети. Генерално, сите присутни констатираа дека при повторното отворање на прашањето за реформи во системот на локалната самоуправа, посебно место треба да се посвети и на структурата, улогата и функционирањето на Советот на општината. Присутните посочија дека се потребни соодветни законски измени со кои би се зајакнала неговата улога, односно дека ова тело не само декларативно, туку и суштински да ја има улогата на највисок орган во локалната самоуправа.

Членовите на Комитетот на советите при ЗЕЛС посочија дека е важно Советот на општината, особено неговиот претседател, да добие административна и стручна поддршка за поквалитетно утврдување на содржината на сите материјали што се разгледуваат на седниците, но и да добие соодветни информации дали и како донесените одлуки се спроведуваат понатаму. Во таа насока беше укажано дека некои општини имаат одредено лице или одделение за поддршка на работењето на Советот, кое е дел од општинската администрација, но ги спроведува задачите дадени од градоначалникот, бидејќи е под негова директна надлежност. Сериозни предизвици настануваат кога во општината има несогласување меѓу градоначалникот и претседателот на Советот или советниците, што во пракса е многу честа појава.

Komiteti i këshillave në kuadër të BNJVL-së, më 28 mars 2023, në hapësirat e BNJVL-së mbajti seancën e tretë në të cilën u diskutua mbi sfidat për funksionimin e këshillave komunale. Kryesisht, të gjithë të pranishmit konstatuan se gjatë hapjes së çështjes për reforma në sistemin e vetëqeverisjes lokale, veçanërisht zë vend dedikimi i strukturës, rolit dhe funksionimit të Këshillave të komunës. Të pranishmit përmendën se janë të nevojshme ndryshime adekuate ligjore me të cilat do të përforcohej roli, respektivisht se jo vetëm në mënyrë deklarative, por edhe thelbësisht t'a ketë rolin e organit më të lartë të vetëqeverisjes lokale.

Anëtarët e Komitetit të këshillave në kuadër të BNJVL-së përmendën se mjaft e rëndësishme është që Këshilli i komunës, veçanërisht kryetari i saj të ketë përkrahje administrative dhe profesionale për përcaktim më cilësor të përmbajtjes së materialeve që shqyrtohen në seancat, por edhe më merr informacione adekuate se a do të merr vendime dhe në ç'mënyrë do të do të zbatohet mëtej. Në këtë drejtim u përmend se disa komuna kanë caktuar person ose seksione për përkrahjen e punës së Këshillave, që është pjesë e administratës komunale, por i zbaton punët e dhëna nga kryetari i komunës, pasi që është nën ingerencat e drejtpërdrejta të tij. Sfida serioze krijohen kur në komunë ka mospajtime midis kryetarit të komunës dhe kryetarit të këshillit ose këshilltarëve, që në praktikë është një dukuri shumë e shpeshtë.

Со дефинирани законски процедури до подобрување на комуникацијата меѓу Советот и градоначалникот

Беше нагласено дека предизвици има и во спроведувањето на законската надлежност на градоначалникот за редовно известување на Советот за извршувањето на неговите надлежности во согласност со Статутот на општината или за спроведувањето на донесените програми и одлуки од Советот. Многу често, во такви ситуации Советот нема доволно информации и не може правилно да го насочува натамошното работење и квалитетно да ги спроведува своите надлежности. Посебно беше потенцирано дека доколку градоначалникот сака да го распушти Советот на општината, тој може да употреби законски механизми за тоа, а од друга страна пак, Советот нема никакви ингеренции за дејствување кога ќе се утврди неквалитетно работење на градоначалникот. Затоа беше нагласена потребата од утврдување на законски постапки за обезбедување на непречена комуникација на советниците со општинската администрација и со градоначалникот и обезбедување на независна поддршка од стручни лица за работењето на претседателот на Советот и советниците. Исто така, беа изнесени дилеми околу потребата за залагање за професионализација на функцијата претседател на совет, (по примерот на градоначалникот) за што е потребно иницирање промени во Законот за локална самоуправа.

Me procedura të definuara ligjore deri në përmirësimin e komunikimit midis Këshillit dhe Kryetarit të komunës

U theksua se sfida ka edhe në zbatimin e kompetencës ligjore të kryetarit për të njoftuar rregullisht Këshillin për kryerjen e kompetencave të tij në përputhje me Statutin e komunës apo zbatimin e programeve dhe vendimeve të miratuara nga Këshilli. Shumë shpesh, në situata të këtilla, Këshilli nuk ka informacion të mjaftueshëm dhe nuk mund të drejtojë siç duhet punën e mëtutjeshme dhe të kryejë kompetencat e tij në mënyrë cilësore. Posaçërisht u theksua se nëse kryetari dëshiron ta shpërndajë këshillin e komunës mund të përdorë mekanizmat ligjore për këtë, e në anën tjetër këshilli nuk ka kompetencë të veprojë kur konstatohet performanca e dobët e kryetarit. Për këtë arsye u theksua nevoja për vendosjen e procedurave ligjore për të siguruar komunikim të qetë të këshilltarëve me administratën komunale dhe kryetarin e komunës dhe për të ofruar mbështetje të pavarur nga personat profesional për punën e kryetarit të Këshillit dhe këshilltarëve. Gjithashtu u ngritën dilemat edhe për nevojën e avokimit për profesionalizimin e postit të kryetarit të këshillit (sipas shembullit të kryetarit), që kërkon inicimin e ndryshimeve në Ligjin për vetëqeverisjen lokale.

Дефинирање на критериумите што треба ги да исполни еден кандидат за советник

Како сериозен предизвик беа посочни седниците кои се пренесуваат јавно. Особено во такви ситуации советниците максимално ја злоупотребуваат говорницата за политички поени. Ова придонесува некои седници да траат и по 8 и 12 часа и целосно да ја нарушуваат работата на Советот на општината. Беше посочено дека е потребно воведување на законски дефинирани критериуми за кандидатите за советници, според кои политичките партии и граѓанските групи ќе ги утврдуваат своите гласачки листи.

Извршната директорка на ЗЕЛС ДушицаПеришиќ ја предложи можноста за изработување на еден унифициран деловник за работа на Советот на општината, во кој ќе бидат имплементирани предлози со кои може да се надминат или ублажат одредени предизвици изнесени на оваа седница на Комитетот. Таа потсети и за можноста за реализирање на средби на претседателите на советите од секој плански регион, како што тоа беше спроведено во претходниот период, со цел размена на искуства и утврдување на предлози за подобрување на работењето на општинските совети.

На седницата присуствуваа и претставници од УНДП, кои ги презентираа целите и активностите на проектот „Зајакнување на општинските совети - фаза 2", што се спроведува во партнерство со ЗЕЛС, преку кој може да им се даде и поддршка на некои од активностите на Комитетот на совети при ЗЕЛС. Беше посочено дека поддршката од ЗЕЛС е од особена важност за општинските советници.

Definim i kritereve që duhet t'i plotësojë një kandidat për këshilltar

Si sfidë serioze u përmendën seancat të cilat transmetohet publikisht. Sidomos në situata të tilla këshilltarët keqpërdorin maksimalisht foltoren për pikë politike. Kjo kontribuon që disa seanca të zgjasin 8 dhe 12 orë dhe të prishin plotësisht punën e Këshillit të komunës. U theksua se është e nevojshme vendosja e kritereve të përcaktuara ligjërisht për kandidatët për këshilltarë, sipas të cilave partitë politike dhe grupet qytetare do të përcaktojnë listat e tyre të votimit.

Drejtori ekzekutiv i BNJVL-së, Dushica Perishiq, propozoi mundësinë e krijimit të procedurës së unifikuar për punën e Këshillit të komunës, në të cilën do të zbatohen propozimet që mund të tejkalojnë ose lehtësojnë disa sfida të paraqitura në këtë seancë të Komisionit. Ajo rikujtoi edhe mundësinë e mbajtjes së mbledhjeve të kryetarëve të këshillave nga secili rajon planifikues, siç është realizuar në periudhën paraprake, me qëllim shkëmbimin e përvojave dhe përcaktimin e propozimeve për përmirësimin e funksionimit të këshillave komunale.

Në seancë morrën pjesë edhe përfaqësuesit e UNDP-së, të cilët prezantuan qëllimet dhe aktivitetet e projektit ,,Përforcim i këshillave komunale – faza 2", që zbatohet në partneritet me BNJVL-në, përmes së cilës mund t'u jepet përkrahje të disa aktiviteteve të Komitetit të këshillave në kuadër të BNJVL-së. U përmend se përkrahja nga BNJVL është mjaft e rëndësishme për këshilltarët komunalë.

ОБЕЗБЕДЕНИ СРЕДСТВА ЗА ПОДДРШКА НА ОПШТИНИТЕ ЗА АКТИВНОСТИТЕ ЗА ПОЧИСТ ВОЗДУХ И ЗА ИЗРАБОТКА НА ПРОЕКТНА ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ИНФРАСТРУКТУРНИ ПРОЕКТИ

„Поддршката на општините, особено на помалите, за изработка и подготвување на техничка документација на проекти, е исклучително корисна, а предлозите за меѓусебна соработка на општините при изработка на документацијата за реализација на поголеми, регионални проекти, ЗЕЛС комплетно ги поддржува. Тоа ќе придонесе кон постигнување на поголема рамномерност во регионалниот развој, но пред сè подобар живот за сите граѓани. Во однос на проектните активности за справување со загадувањето на воздухот, што ќе се реализираат во пет општини: Гостивар, Куманово, Кавадарци, Струга и Струмица, предлагам да се воспостави заемна соработка меѓу овој проект и проектот за чист воздух што ќе го реализираат Градот Нирнберг и ГИЗ, во соработка со ЗЕЛС. Двата проекта, не само што се насочени кон поддршка на општините, туку индиректно ќе обезбедат подобар живот за граѓаните. Сакам да ве информирам дека ЗЕЛС , многу скоро ќе достави верзија на Предлог за измени на Законот за воздух, за што е информирана и новата министерка за животна средина и просторно планирање, со која неодамна имав средба".

Ова го истакна Душица Перишиќ, извршна директорка на ЗЕЛС, на конференцијата што на 29 март 2023 година се одржа во Скопје, во организација на УНДП и Шведската агенција за развојна соработка, а на која присуствуваа министрите за локална самоуправа и за животна средина и просторно планирање, високи

U SIGURUAN MJETE PËR PËRKRAHJEN E KOMUNAVE PËR AKTIVITETET PËR AJËR MË TË PASTËR DHE PËRPILIMI I DOKUMENTACIONIT PROJEKTUES PËR PROJEKTET INFRASTRUKTURORE

„Përkrahja e komunave, veçanërisht të komunave më të vogla për përpilimin dhe përgatitjen e dokumentacionit teknik të projekteve, është tejet e dobishme, ndërsa propozimet për bashkëpunim të ndërsjellë të komunave gjatë përpilimit të dokumentacionit për realizim të projekteve më të mëdha rajonale, BNJVL i përkrah tërësisht. Kjo do të kontribuojë drejt arritjes së barazisë më të madhe në zhvillimin rajonal, por para se gjithash jetë më e mirë për qytetarët. Lidhur me aktivitetet e projektit për sigurimin e ajrit më të pastër, që do të realizohet në pesë komunat: Gostivar, Kumanovë, Kavadari, Struga dhe Strumica, propozoj të themelohet bashkëpunim i ndërsjellë midis këtij projekti dhe projektit për ajër të pastër që do të realizojnë qyteti Nuremberg dhe GIZ, në bashkëpunim me BNJVL-në. Të dy projektet jo vetëm që janë drejtuar drejt përkrahjes së komunave për sigurimin e mjedisit jetësor, por në mënyrë indirekte kontribuojnë për sigurimin e ajrit më të pastër për të gjithë. Dëshiroj t'ju informoj se BNJVL, shumë shpejtë do të parashtrojë version të Propozimit për ndryshim të Ligjit për ajër të pastër, për ç'arsye është informuar edhe ministrja e re për mjedis jetësor dhe planifikim hapësinor, me të cilën pata takim para do kohë".

Këtë e theksoi Dusica Perishiq, drejtoreshë ekzekutive e BNJVL-së, në konferencën që u mbajt më 29 mars 2023 në Shkup, në organizim të UNDP-së dhe Agjencisë suedeze për bashkëpunim zhvillimor, ku morën pjesë ministrat për vetëqeverisje lokale dhe të mjedisit jetësor dhe planifikimit hapësinor,

претставници од меѓународните организации присутни во земјава, претставници од Бирото за регионален развој и од општините. Министерот за локална самоуправа, Ристо Пенов, информираше дека е обезбедена поддршка од УНДП и од Шведската агенција за развојна соработка за изработка на проектна документација, како поддршка на општините коишто имаат ограничени човечки и финансиски ресурси и досега тешко се снаоѓале со подготовка на поголеми, инфраструктурни проекти што бараат обемна техничка документација, согласно со стандардите на големите финансиски институции како што се ЕУ, Светска банка и други. „Во процесот на интегрирање во Европската Унија, покрај усогласување на законодавството, треба да покажеме и капацитет за имплементирање на фондовите на Европската Унија, согласно со нивните правила“, нагласи Пенов.

Вкупната вредност на проектот „Јакнење на општинските капацитети за имплементација на проекти“ е 2,6 милиони долари, каде 500.000 долари се обезбедени од Бирото за регионален развој, а кофинасирањето, од околу 240.000 долари, се очекува да биде обезбедено од општините. За техничкиот фонд за изработка на проектна документација се наменети 1,5 милиони долари. Првиот повик за општините и за центрите за развој се очекува во април, оваа година. Двата проекта се реализираат како дел од Програмската рамка за соработка помеѓу Шведската агенција за меѓународна развојна соработка – Сида и УНДП во нашата земја.

përfaqësues të lartë nga organizatat ndërkombëtare të pranishme në vend, përfaqësues nga Byroja për zhvillimit rajonal dhe nga komunat. Ministri për vetëqeverisje lokale, Risto Penov, informoi se është ofruar mbështetje nga UNDP dhe Agjencia suedeze për bashkëpunim zhvillimor lidhur me përpilimin e dokumentacionit të projektit, si mbështetje për komunat që kanë burime të kufizuara njerëzore dhe financiare dhe deri më tani kanë pasur vështirësi në përgatitjen e projekteve më të mëdha infrastrukturore, projekte që kërkojnë dokumentacion të gjerë teknik, në përputhje me standardet e institucioneve kryesore financiare si BE, Banka Botërore etj. “Në procesin e integrimit në Bashkimin Evropian, përveç harmonizimit të legjislacionit, duhet të demonstrojmë edhe kapacitetin për të zbatuar fondet e Bashkimit Evropian, në përputhje me rregullat e tyre”, theksoi Penov.

Vlera e përgjithshme e projektit ,,Përforcim i kapaciteteve komunale për implementimin e projekteve është” 2,6 milion dollarë, ku 500.000 dollarë sigurohen në Byronë për zhvillim rajonal, ndërsa kofinancimi, prej rreth 240.000 dollarë, pritet të sigurohen për komunat. Për fondin teknik për përpilimin e dokumentacionit të projektit janë dedikuar 1,5 milion dollarë. Thirrja e parë për komunat dhe për qendrat për zhvillim në prill të këtij viti. Të dy projektet realizohen si pjesë e Kornizës programore për bashkëpunim midis Agjencinë suedeze për bashkëpunim ndërkombëtar – Sida dhe UNDP në vendin tonë.

ОРГАНИЗИРАН НОВ ЦИКЛУС ОБУКИ И ПОЛАГАЊЕ ИСПИТ ЗА СТЕКНУВАЊЕ СО ЛИЦЕНЦА ЗА ВОДЕЊЕ НА ПОСТАПКА ЗА ОТУЃУВАЊЕ И ДАВАЊЕ ПОД ЗАКУП НА ДРЖАВНО ГРАДЕЖНО ЗЕМЈИШТЕ

ЗЕЛС, во соработка со Министерството за транспорт и врски, им излезе во пресрет на барањата на поголем број општини и обезбеди реализирање на нов циклус обуки и полагање испит на претставници од општинската администрација за стекнување со лиценца за водење на постапка за отуѓување и давање под закуп на градежно земјиште, сопственост на Република Северна Македонија. Интересот за обуките е голем од причина што повеќе општински службеници треба да ја обноват претходно стекнатата лиценца, која е во времетраење од пет години. Исто така, во некои од единиците на локалната самоуправа, дел од лиценцираните службеници заминуваат во пензија или на друго работно место, со што се нарушува потребниот број лица што во согласност со законските прописи, општината треба да го обезбеди, а некои општини вработуваат нови службеници во оваа област.

Во таа насока, во март, Комисијата за следење на процесот на организирање и спроведување обука и испит објави два огласа, на кои се пријавија вкупно 62 кандидати. Стручната служба на ЗЕЛС, по извршената проверка за исполнетост на условите на кандидатите, ги информираше пријавените за термините за следење на почетната обука. Пријавените кандидати на првиот оглас, објавен на 8 март 2023 година, практичната обука ја следеа на 28 март 2023 година во ЗЕЛС тренинг центарот. За кандидатите пријавени на вториот оглас, обука ќе се реализира на 10 април 2023 година. На почетната обука присутните се запознаа со законската регулатива од оваа област. Станува збор за една динамична материја проследена и со одредени измени во прописите, но истовремено и комплексна од аспект на имотноправните и другите постапки што треба да се спроведуваат.

Лицата што ја проследија почетната обука ќе имаат можност да го полагаат теоретскиот, а потоа и практичниот дел од испитот за што ќе бидат дополнително информирани. Полагањето се спроведува електронски, во Испитниот центар на Европскиот универзитет, а резултатите се објавуваат на веб-страницата на ЗЕЛС (www.zels.org. mk) веднаш по завршувањето на испитот.

U ORGANIZUA CIKËL I RI I TRAJNIMEVE DHE PROVIMIT PËR MARRJEN E LICENCËS PËR UDHËHEQJE ME PROCEDURËN PËR TJETËRSIM DHE DHËNIEN ME QIRA TË TOKËS NDËRTIMORE

BNJVL në bashkëpunim me Ministrinë për transport dhe lidhje u doli në vigjilje kërkesave të një numri të madh të komunave dhe siguroi realizimin e një cikli të ri të trajnimeve dhe provimit për përfaqësuesit e administratës komunale për marrjen e licencës për udhëheqjen e procedurës për tjetërsim dhe dhënie me qira të tokës ndërtimore, pronësi e Republikës së Maqedonisë së Veriut. Interesi për trajnimet është i madh edhe për arsye se ka gjithnjë e më shumë nëpunës që duhet të përtërijnë licencën e marrë, që është në kohëzgjatje prej pesë vitesh. Në disa prej njësive të vetëqeverisjes lokale, një pjesë e nëpunësve të licencuar shkojnë në pension ose në ndonjë vend tjetër të punës me ç'rast numri i duhur i personave të licencuar mbetet i mangët që komuna detyrimisht duhet t'a ketë konform dispozitave ligjore. Ose në komunat punësohen nëpunës të ri në këtë lëmi.

Në këtë drejtim në muajin mars, Komisioni për ndjekjen e procesit të organizimit dhe zbatimi i trajnimit shpalli dy konkurse, në të cilat janë paraqitur 62 kandidatë. Shërbimi profesional i BNJVL-së, pas kontrollit të kryer të plotësimit të kushteve të kandidatëve i informoi ata që paraqiten për terminët për ndjekjen e trajnimit fillestar. Kandidatët e paraqitur në shpalljen publike më 8 mars 2023 trajnimin praktik e ndoqën më 28 mars 2023 në Qendrën e trajnimeve të BNJVL-së. Për kandidatët e regjistruar në provimin e dytë, trajnimi do të zhvillohet më 10 prill 2023. Në trajnimin fillestar, të pranishmit njihen me legjislacionin në këtë fushë. Është një çështje dinamike e ndjekur nga ndryshime të caktuara në rregullore, por në të njëjtën kohë komplekse në aspekt të procedurave pronësore-juridike dhe procedura tjera që duhet të zbatohen.

Personat që kanë përfunduar trajnimin fillestar do të kenë mundësi të marrin pjesë në provimin teorik dhe më pas pjesën praktike, për të cilën do të informohen më tej. Provimi zhvillohet në mënyrë elektronike, në Qendrën e provimeve të Universitetit Evropian, ndërsa rezultatet publikohen në ueb faqen e BNJVL-së (www.zels.org. mk) menjëherë pas përfundimit të provimit.

БРОЈНИ КОНТРАДИКТОРНОСТИ ВО ПРЕДЛОЖЕНИТЕ ИЗМЕНИ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

Мрежата на инспектори за сообраќај, патишта и патен сообраќај при ЗЕЛС, на 30 март 2023 година, во просториите на ЗЕЛС, одржа работна средба на која се разгледуваше Предлогот за измени на Законот за превоз во патниот сообраќај, изработен од Министерството за транспорт и врски. Присутните, по обемната дискусија, утврдија многу забелешки кои прецизно ги наведоа во допис и тие ќе бидат разгледани на следната седница на Управниот одбор на ЗЕЛС .

Во дадените забелешки на претставниците на мрежата, од особена важност е нивната реакција на бришењето на членовите 22-б и 2-б од постојниот закон. Овие членови беа воведени пред околу пет години, токму на иницијатива на ЗЕЛС. Во нив стои дека бесплатниот превоз на учениците се врши со општински линиски или меѓуопштински линиски превоз на подрачјата каде што има утврден возен ред. Претставниците од мрежата нагласија дека треба да се разгледа ова прашање повторно и да се земат предвид сите последици што може да произлезат од бришењето на овие два члена, посебно од бришењето на 22-б за општинскиот линиски превоз со кој може да се врши превоз на ученици на подрачјата на општините. Присутните посочија дека во суштина треба да се остават можности за регулирање на начинот на превоз на ученици на секоја општина посебно, според можностите и потребите кои реално ги имаат училиштата, а кои се во контекст на добивање на економичен и квалитетен превоз на учениците.

Реакции беа изнесени и за одредбите со кои се регулира автотакси превозот на патници, околу предложеното намалување на бројот на седишта на возилото со кое може да врши ваков превоз, но и во однос на органичувањето на слегувањето на патниците само на едно место, по првичното качување во возилото. Присутните, исто така, посочија дека предвидениот услов за такси-превоз со возило со минимум Еуро 5 еколошки стандард е многу ригорозен, бидејќи мал број превозници би го исполниле овој услов, а со тоа ќе се поттикне нелегално вршење на автотакси превоз. Беше посочено дека е нелогично барањето на ваков стандард, ако се има предвид дека за меѓународен превоз се предлага возилото да има минимум Еуро 4 еколошки стандард. Освен за бројот на такси-возачите со кои компанијата задолжително треба да располага, беше нагласено дека треба да се утврди и задолжително поседување на сертификат за автотакси возач, а беа утврдени забелешки и во делот на возач почетник. Понатаму, беше нагласена потребата за обезбедување на координираност меѓу Законот за превоз во патниот сообраќај и Законот за возила, во однос на жолтите таблици за такси-возилата, бидејќи настануваат тешкотии во управните постапки кога службените лица се доведени во безизлезна состојба при донесувањето решенија. Одредени контрадикторности беа забележани и во други делови од Предлог-законот, особено во делот за прекршочните постапки, но и кај другите одредби. Па така, во членот 81 став 2 стои: „превозникот самостојно ја утврдува цената на превозот“, а во членот 79 став 1, алинеа 5 стои дека Советот на општината или Град Скопје

KONTRADIKTA TË SHUMTA NË NDRYSHIMET E PROPOZUARA NË LIGJIN PËR TRANSPORT NË KOMUNIKACIONIN RRUGOR

Rrjeti i inspektorëve për komunikacion, rrugë dhe komunikacion rrugor në kuadër të BNJVL-së më 30 mars 2023 në hapësirat e BNJVL-së mbajti takim në të cilin u shqyrtua Propozimi për ndryshim të Ligjit për transport në komunikacionin rrugor, të përpiluar nga Ministria për transport dhe lidhje. Të pranishmit pas një diskutimi vëllimor përcaktuan shumë vërejtje të cilat në mënyrë precize i shënuan në shkresë dhe të njëjtat do të shqyrtohen në seancën e ardhshme të Bordit drejtues të BNJVL-së.

Në vërejtjet e dhëna të përfaqësuesve të Rrjetit në fjalë, rëndësi të dukshme ka edhe reagimi i tyre në shlyerjen e neneve 22-b dhe 27-b nga Ligji ekzistues. Këto nene janë prezantuar para rreth pesë vitesh, pikërisht me iniciativën e BNJVL-së. Ata thonë se transporti falas i nxënësve kryhet me linja komunale ose ndërkomunale në zonat ku ka orar të përcaktuar. Përfaqësuesit nga Rrjeti theksuan se kjo çështje duhet të rishikohet dhe të merren parasysh të gjitha pasojat që mund të lindin nga fshirja e këtyre dy neneve, veçanërisht nga fshirja e 22-b për transportin e linjës komunale, e cila mund të përdoret. për të kryer transportin e nxënësve në zonat e bashkive. Të pranishmit theksuan se në thelb, mundësitë për rregullimin e mënyrës së transportit të nxënësve duhet t'i lihen secilës komunë individualisht, sipas mundësive dhe nevojave që realisht kanë shkollat, të cilat janë në kuadër të sigurimit të transportit ekonomik dhe cilësor të nxënësve.

Reagime ka pasur edhe për dispozitat që rregullojnë transportin e udhëtarëve e me autotaksi, për sa i përket uljes së propozuar të numrit të vendeve në mjetin që mund të kryejë këtë lloj transporti, por edhe në lidhje me organizimin e zbritjes së udhëtarëve vetëm me një vend, pas hipjes fillestare në mjet. Të pranishmit po ashtu theksuan se kushti i paraparë për taksi - transport me automjet me standard minimal mjedisor Euro 5 është shumë rigoroz, sepse një numër i vogël transportuesish do t’a plotësonin këtë kusht dhe në këtë mënyrë do të inkurajohej praktika e kundërligjshme e transportit me autotaksi. U theksua se është e palogjikshme të kërkohet një standard i tillë, duke qenë se për transportin ndërkombëtar sugjerohet që automjeti të ketë standard mjedisor minimal Euro 4. Përveç numrit të taksistëve që duhet të ketë kompania, u theksua se duhet të përcaktohet posedimi i detyrueshëm i çertifikatës së shoferit të autotaksisë, si dhe u bënë vërejtje edhe për pjesën e shoferit fillestar. Po ashtu, u theksua nevoja për të siguruar koordinim ndërmjet Ligjit për komunikacion rrugor dhe Ligjit për automjete, sa i përket tabelave të verdha për taksitë, për shkak se vështirësitë në procedurat administrative lindin kur personat zyrtarë çohen në situatë që s’ka rrugëdalje gjatë marrjes së vendimeve. Kontradikta të caktuara janë vërejtur edhe në pjesët tjera të Propozimit të Ligjit, veçanërisht në pjesën e procedurave për kundërvajtje, por edhe në dispozita të tjera. Kështu në nenin 81 paragrafi 2 thotë se ,,transportuesi në mënyrë të pavarur përcakton çmimin e transportit”, ndërsa në nenin 79 paragrafi 1 alinea 5 qëndron se Këshilli i komunës ose Qyteti i

утврдува „тарифи за вршење на автотакси превоз во рамките на општината, тарифи за вршење на автотакси превоз кон друга општина или градот Скопје“. Овие две работи се контрадикторни и предлагачот на Законот треба да дообјасни што е суштината или да го избрише членот 81.

Присутните посочија дека треба да се направи исправка во називот на инспекторите, односно наместо предложеното „овластен инспектор на општината и Град Скопје, да се стави , „општински инспектор“ , во согласност со Законот за инспекциски надзор и називот што стои во лиценците за инспектори, издадени од Инспекцискиот совет. Како недопуслива деградација, членовите на мрежата го посочија делот со прекршочните одредби за правно или физичко лице – трговец поединец, кога одредбата „на инспекторот за патен сообраќај не му овозможува вршење на инспекциски надзор, не му дава потребни известувања и не му ја става на увид потребната документација“ е категоризирано како „помал прекршок“. За ова дело во измените е предвидена глоба од 15 евра, наспроти 50 евра глоба предвидена во постојниот Закон. Со тоа се деградира институцијата инспектор и предложената одредба претставува мотивација за нелегално вршење на превоз на патници.

ОТВОРЕН ЈАВЕН ПОВИК ЗА ГРАДОВИ И ОПШТИНИ ОД ЗЕМЈИТЕ ОД ЈИЕ ЗА СТЕКНУВАЊЕ СО BFC SEE-СЕРТИФИКАТ

Сите единици на локалната самоуправа во нашата земја кои имаат активен пристап во обезбедување услови за развој на инвестиции и унапредување на деловниот амбиент на својата територија и кои сакаат воведување на меѓународни стандарди за ефикасна и транспарентна локална администрација, во согласност со принципите на добро владеење имаат можност да се вклучат во меѓународната BFC SEE-програма за сертификација на градови и општини со поволно деловно опкружување во Југоисточна Европа (Business Friendly Certification South East Europe - BFC SEE). BFC SEE-стандардот дава јасни насоки за зачувување на вработеноста и отворање работни места преку јакнење на партнерството со локалната деловна заедница. Критериумите ги следат развојните и просторни планови и помагаат да се унапреди организацискиот капацитет, ефикасноста и нивото на дигитализација на општинските услуги. Стандардот ја рангира и конкурентноста во поглед на локалните давачки и особено ја вреднува поддршката на претприемништвото, иновациите и зелената економија. Досега, во нашата земја процесот на BFC SEE-сертификација го минаа општините: Богданци, Велес, Гази Баба, Илинден, Струмица, Штип и Град Скопје.

ЗЕЛС, како акредитиран технички секретаријат во нашата земја, во рамките на платформата „Партнерство за конкурентен регион“ (CORE) (единствена платформа со над

Shkupit përcakton ,,tarifat për kryerjen e transportit me auto-taksi në kuadër të komunës, tarifave për kryerjen e transportit të auto-taksisë ndaj komunës tjetër ose Qytetit të Shkupit. Këto dy punë janë kontradiktore dhe propozuesi i Ligjit të qartësojë se çka është thelbi ose të shlyhet neni 81.

Të pranishmit përmendën se duhet të bëhet korrigjim në titullin e inspektorëve, respektivisht në vend të këtij titulli të propozuar ,,inspektor të autorizuar të komunës dhe Qytetit të Shkupit, të vendoset, inspektor komunal”, konform Ligjit për mbikëqyrje inspektive edhe titulli që qëndron në licencat për inspektorët, të dorëzuara nga Këshilli inspektiv. Si degradim të papranueshëm, anëtarët e Rrjetit theksuan pjesën e dispozitave penale për personin juridik ose fizik - tregtar individual, kur dispozita nuk e lejon inspektorin e qarkullimit rrugor të kryejë kontrolle, nuk i jep njoftimet e nevojshme dhe nuk i jep në këqyrje, dokumentacionin e nevojshëm kategorizohet ,,si kundërvajtje e vogël”. Për këtë vepër në të kaluarën është parashikuar gjobë prej 15 eurosh, kundrejt 50 euro gjobë të parashikuar në Ligjin ekzistues. Me këtë degradohet institucioni inspektor dhe dispozita e propozuar paraqet motivim për kryerjen ilegale të transportit me udhëtar.

THIRRJE E HAPUR PËR QYTETET DHE KOMUNAT NGA VENDI DHE NGA EJL PËR MARRJEN E CERTIFIKATËS BFC SEE

Të gjitha njësitë e vetëqeverisjes lokale në vendin tonë të cilat kanë qasje aktive në sigurimin e kushteve për zhvillim të investimeve dhe avancimit të ambientit të biznesit në territorin e tyre dhe të cilët dëshirojnë themelimin e standardeve ndërkombëtare për një administratë lokale efikase dhe transparente, konform parimeve për qeverisje të mirë kanë mundësi të inkuadrohen në programin ndërkombëtar BFC SEE për certifikimin e qyteteve dhe komunave me ambient të favorshëm për biznes në Evropën Juglindore (Business Friendly Certification South East Europe - BFC SEE). Standardi BFC SEE ofron udhëzime të qarta për ruajtjen e punësimit dhe krijimin e vendeve të punës duke përforcuar partneritetet me bashkësinë e biznesit lokal. Kriteret ndjekin planet zhvillimore dhe hapësinore dhe ndihmojnë në përmirësimin e kapaciteteve organizative, efikasitetit dhe nivelit të dixhitalizimit të shërbimeve komunale. Standardi gjithashtu rendit konkurrencën për sa i përket taksave vendore dhe vlerëson veçanërisht mbështetjen e sipërmarrjes, inovacionit dhe ekonomisë së gjelbër. Deri më tani certifikatë BFC SEE morrën Qyteti i Shkupit, Velesi, Strumica, Shtipi, Ilindeni, Gazi Baba dhe Bogdanci.

BNJVL, si sekretariat i akredituar teknik në vendin tonë, në kuadër të platformës ,,Partneritet për rajon konkurrues" (CORE) (platformë unike me mbi 20 institucione dhe

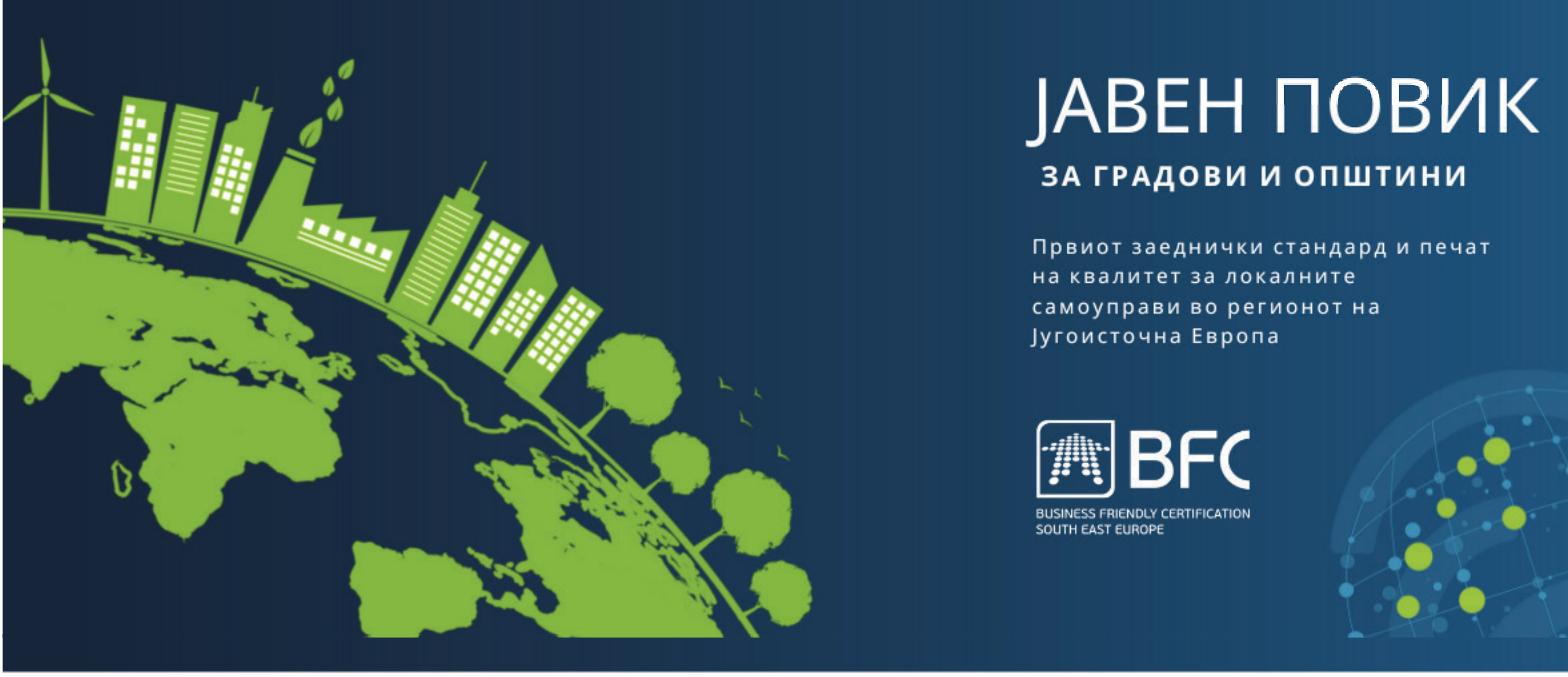

20 институции и организации од регионот на Југоисточна Европа што овозможува регионална соработка и размена на знаења) објави оглас со кој ги повикува сите заинтересирани општини да се вклучат во процесот на стекнување на меѓународниот сертификат BFC SEE . Овој повик е ексклузивно отворен за 50 градови и општини од Југоисточна Европа кои досега не учествувале во програмата на BFC SEE, а општините може да се пријавуваат сè до исполнувањето на оваа бројка. Јавниот повик е поставен на веб-страницата на ЗЕЛС (https://zels.org.mk/newsd/5150) каде што се дадени и подетални информации за тоа што опфаќа BFC SEE-програмата; кои се нејзините предности, кои се досегашните најчести мотиви за учество на општините; која е користа за општината од поседувањето на овој сертификат, кои се критериумите што една општина треба задолжително да ги исполни за да се најде меѓу најуспешните општини во регионот и многу други прашања што би си ги поставила секоја општина пред да се пријави.

За да се стекне со сертификатот, секоја општина треба да исполни најмалку 75 % од 10-те ревидирани критериуми, во кои има вкупно 68 поткритериуми, утврдени во новата 4. едиција на стандардот. Општините што ќе се пријават за сертификација ќе добијат и Прирачник за сертификација на градови и општини со поволно деловно опкружување во Југоисточна Европа. Со развој на BFC SEE-платформата (www.bfc-see.org), поддржана од Советот за регионална соработка (RCC) и Отворениот фонд за модернизација на општински услуги (GIZ ORF MMS), овозможена е и автоматизација на целокупниот процес на сертификација што ќе трае 12 месеци. BFC SEE- сертификатот има важност од три години, по што општината може да влезе во процес на ресертификација.

ЗЕЛС, со цел на своите членки да им даде дополнителни информации за деталите и условите за учество во програмата, на 11 април 2023 година во своите административни простории, ќе организира мастер клас за сите градоначалници, а на 19 април 2023 година, во просториите на ЗЕЛС тренинг центарот ќе организира информативна сесија: „Како до меѓународен BFC SEE-сертификат“, наменета за претставниците од општинската администрација.

organizata nga rajoni i Evropës Juglindore që mundëson bashkëpunim rajonal dhe shkëmbim të njohurive) shpalli konkurs me të cilin fton të gjitha komunat e interesuara të përfshihen në procesin e marrjes së certifikatës ndërkombëtare BFC SEE. Kjo thirrje është ekskluzivisht e hapur për 50 qytete dhe komuna nga Evropa Juglindore që akoma nuk kanë marrë pjesë në programin BFC SEE dhe komunat mund të aplikojnë derisa të plotësohet ky numër. Thirrja publike është postuar në ueb-faqen e BNJVL-së (https://zels.org.mk/newsd/5150) ku jepen informacione më të detajuara se çfarë mbulon programi BFC SEE; cilat janë avantazhet e tij, cilat janë motivet më të shpeshta për pjesëmarrjen e komunave deri më tani; cili është përfitimi i komunës nga posedimi i kësaj certifikate, cilat janë kriteret që duhet të plotësojë një komunë për të qenë ndër komunat më të suksesshme në rajon dhe shumë pyetje të tjera që çdo komunë do t'ia parashtronte vetes përpara se të aplikonte.

Për të marrë certifikatën, çdo komunë duhet të plotësojë të paktën 75% të 10 kritereve të rishikuara, në të cilat janë gjithsej 68 nënkritere, të përcaktuara në edicionin e ri të katërt të standardit. Komunat që aplikojnë për certifikim do të marrin gjithashtu një Doracak për certifikimin e qyteteve dhe komunave me mjedis të favorshëm biznesi në Evropën Juglindore. Me zhvillimin e platformës BFC SEE (www.bfc-see.org), të mbështetur nga Këshilli për bashkëpunim rajonal (RCC) dhe Fondi i hapur për modernizimin e shërbimeve komunale (GIZ ORF MMS), është mundësuar automatizimi i të gjithë procesit të certifikimit është që do të zgjasë 12 muaj. Certifikata BFC SEE është e vlefshme për tre vjet, pas së cilës komuna mund të hyjë në procesin e ricertifikimit.

BNJVL, me qëllim që anëtareve të saj t’u ofrojë informacione plotësuese për detajet dhe kushtet për pjesëmarrje në programin në fjalë, më 11 prill 2023 në hapësirat administrative të saj do të organizojë master-klas për të gjithë kryetarët e komunave, ndërsa më 19 prill 2023, në hapësirat e Qendrës së trajnimeve të BNJVL-së do të organizojë sesion informativ: ,,Si të arrihet drejt certifikatës ndërkombëtare BFC SEE“, të dedikuar për përfaqësuesit e administratës komunale.

ЗАЕДНИЦА НА ЕДИНИЦИТЕ НА ЛОКАЛНАТА САМОУПРАВА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

BASHKËSIA E NJËSIVE TË VETËQEVERISJES LOKALE TË
REPUBLIKËS SË MAQEDONISË SË VERIUT

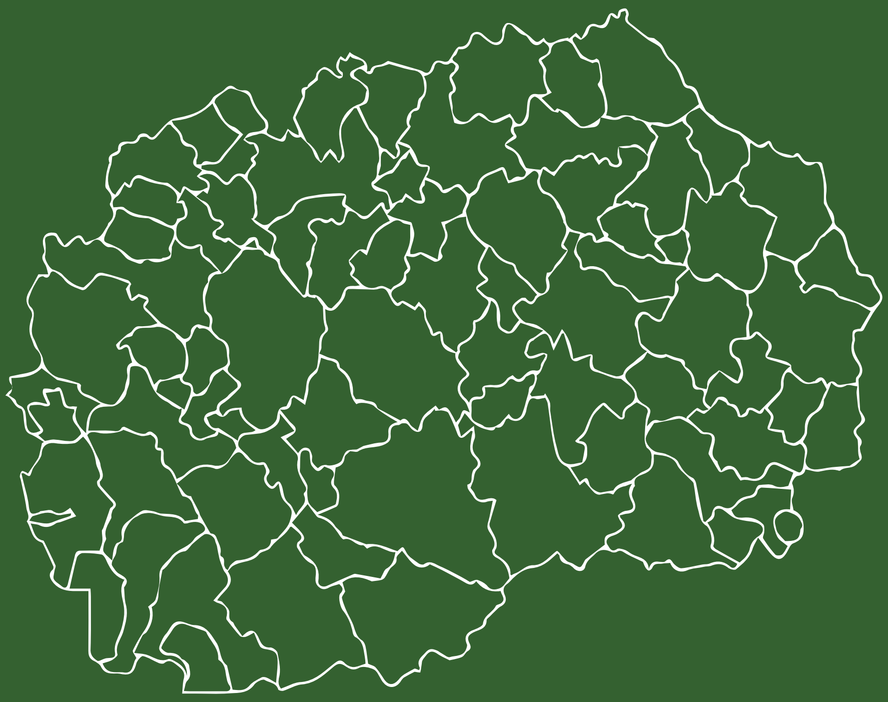

КОНТАКТ ИНФОРМАЦИИ

тел. +389 (0)2 30 99 033 | факс: +389 (0)2 30 61 994
ул. "Копенхагенска" бр. 5, п. фах 32, 1000 Скопје, Република Северна Македонија
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk

INFORMACIONE PËR KONTAKT:

tel. +389 (0)2 30 99 033 | faks: +389 (0)2 30 61 994
rr. "Kopenhagenska" nr. 5, F.P. 32, 1000 Shkup, Republika e Maqedonisë së Veriut
contact@zels.org.mk | www.zels.org.mk